ಕಣವಿ
ಕಾವ್ಯ
ಸಂಪುಟ
೧

ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ
ಗೋಕುಲಂ ಮೂರನೆಯ ಹಂತ, ಮೈಸೂರು - ೨

KAVYAKSHYI
A Collection of poems

Written by
Chennaveera Kanavi

Published by
Talukina Venkaniah Smaraka Granthamale
9, Ramya, Gokulam 3rd stage
Mysore - 570 002

Pages : 76 ***Price : Rs. 33/-***

First Impression : 1949

ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ ಮೊದಲನೇ ಮುದ್ರಣ : 2009

ಮುಖಪುಟ : ಸುಧಾಕರ ದರ್ಬೆ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ
ಲೇಖಾ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಮೈಸೂರು - 8
ದೂರವಾಣಿ : 2482854

ಮುದ್ರಣ : ಗುಡ್‌ಟಚ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಮೈಸೂರು

ಮುನ್ನುಡಿ

ನನ್ನ ತರುಣ ಮಿತ್ರರಾದ ಪ್ರೊ. ಈಶ್ವರನ್ ಅವರಿಂದ ಒಂದು ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಬಂತು. ಆ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಬರೆಯುವದ ರೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆ ಕಾವ್ಯಕೃತಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಕವಿಗಳಿಂದಲೂ ಅದೇ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಗದ ಬಂತು. ಕವಿಗಳಾದ ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಯವರನ್ನು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದರೂ ನೋಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರ ನನ್ನ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕವನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಉದಿತವಾದ ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ಹುಮ್ಮಸಿನ ದಂಡೆಗೆ ಸೇರಿದ ವೀರರು ಇವರೊಬ್ಬರು, ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೆ. ಅಂಥವರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುವದು ನನಗೂ ಸಂತೋಷವೇ. ಆ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ - ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯವಾಹಿನಿಯು ಹರಿಗಡಿ ದಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇವರ ಕೃತಿಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ' ಅವರ ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಕವಿಗಳ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಗೀಗ ಒಂದು ಹಲುಬಿನ ದನಿಯು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪಸಂತುಷ್ಟಿಯು ಅನರ್ಥಕಾರಿ ಎಂಬ ಭಾವ ದಿಂದ ಬಂದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಔಚಿತ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನೇ ಮೇಲು ಪಂಕ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಬಂದ ಬಂದ ನವ ಕವನವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಬ್ಬು ಮುರಿದು ನೋಡುವ ಹಗರಣಗಲಿತ ಸಭ್ಯರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಣಿಕುವದುಂಟು. ಅಳತೆಗೆಟ್ಟ ಆಶಾವಾದದಂತೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ನಿರಾಶಾವಾದವೂ ಬೆಳೆಯಲಿರುವ ಜನತೆಗೂ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಅಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಇನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ ಇನ್ನೂ ಕೊನೆಗಂಡಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜನೆಯೊಡನೆ, ಅವರು ಉಂಡದ್ದನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಲ್ಲದೆ, ತನ್ನತನದ ಅರಿವಿನ ಅಂಕುರ

ಗಳನ್ನೂ ಸಹಜ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಮಾತೃ ಭಾಷಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯದೃಷ್ಟಿ, ಅಭೀಪ್ಸೆಯ ತೀವ್ರತೆ, ನವಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಎಚ್ಚರ, ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸ್ವೀಕಾರ, ದೇಶಾಭಿಮಾನ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿ, ಆದರ್ಶ ಪ್ರೀತಿ - ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರ ಕವನದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತಗತಿಯಿದೆ, ಮಾತಿಗೆ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟು ಇದೆ. ಅಲ್ಪ ಸಂತುಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲ, ಮಹತ್ತಿನ ಕಡೆಯ ಎಳೆತವಿದೆ. ಅವರ ಬೆಳೆವ ಮನಸ್ಸೂ, ಅಂತಃಕರಣವೂ ವಿಕೃತ ಕ್ಷೋಭದಿಂದ ಮುದುಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ; ವಿಪರೀತ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಹರಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕೈ ಮೈ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಲಿನವರ ಮೋರೆ ಹರಿದು ಕೊಳ್ಳುವ ಕೃತಕಾವೇಶದಿಂದ ಅವರ ವಾಣಿ ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿಯೆ ಉದ್ದೀಪ್ತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವರ 'ಒಳ್ಗರಿಗೆ', 'ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ', 'ಒಳದನಿ'ಗಳು ಒಳಿತಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸು ವಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ತವಕಿಸುತ್ತವೆ. 'ಚೆನ್‌ಬೆಳಕಿ'ನಲ್ಲಿ ಅವರ ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯಾ ಕೂತಿಯು ಮೂಡಿದೆ. ಅವರ 'ಸ್ಫೂರ್ತಿ' ಗೀತವು ಸಾಕಾರ ವಾಗಿ ನೆಲಕಿಳಿದಾಗ, ನಾಡಿನ ಜನವೂ ಎತ್ತರಕ್ಕೇರುವಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಥಮ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವೂ ಇದೆ; ಭಾವಗೀತ, ಸೀಸಕ ಪದ್ಯ, ಚತುರ್ದಶಪದೀ, ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟು, ನವೀನ ತಾಳ ಲಯ ಎಲ್ಲವೂ ತಲೆದೋರಿದೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯೂ, ಗತಿಧ್ವನಿಯೂ, ಸಹಜ ನಿರ್ಭಯತೆಯಿಂದ ಕಾಲಿಕ್ಕಿದೆ. ಅದು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ, ಇದು ಹೊಸ ನೀರು. ಈ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಳ್ಳದ ರಭಸವಿರದೆ, ಹೊಳೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿದೆ. ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರನ್ ಅವರು ಗುಣ ಗ್ರಾಹಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಕಣವಿಯವರ 'ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ'ಯನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದುದು ರಸಿಕರ ಸುಖ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಕವಿಗಳ ಶಾರದೀಯ ಪ್ರವಾಹವೂ ಹರಿದು ಬಂದು ಕನ್ನಡ ಕಡಲನ್ನುಕ್ಕಿಸಲಿ!

ಸೊಲ್ಲಾಪುರ,
ನೀಲಾನಗರ
೨೦-೪-೪೯

ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ

ನನ್ನ ನುಡಿ

ಇದು ನನ್ನ ಕವಿತೆಗಳ ಪ್ರಥಮ ಸಂಕಲನ. ಕಳೆದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳಿಂದ ನಾನು ಆಗಾಗ ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವನ್ನು ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ನೆನೆಯದಿರಲಾರೆ.

ನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ಕವನಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯ ಓದುಗರೆದುರು ಇಟ್ಟಿರು ವಾಗ, ನಾನು ಇವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ರಸಿಕ ಲೋಕ ಇವು ಗಳನ್ನು ಓದಿ ಸವಿಯಲಿ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವಿಮರ್ಶಕರು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಂತೋಷದ ಸ್ವಾಗತವಿದೆ.

ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತನ್ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಒಲವನ್ನೆರೆದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಅಕ್ಕರತೆ ಯನ್ನು ತೋರಿ, ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಸಸಿಗೆ ಕಳೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಮೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹ ಜೀವಿ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೆಸರಿಸಲಿ? ಆ ನೀರವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮೌನದಿಂದಲೇ ತಲೆವಾಗಿ ಸಂತಸಗಂಬನಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೇಂದ್ರೆ ಯವರು ನಾನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಹರಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದಷ್ಟೂ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಕವನಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕವಿಭೂಷಣ ಶ್ರೀ ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರು ನೆರವಾಗಿ, ಅಮೂಲ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ.

ಶ್ರೀ ಹಿರೇಮಲ್ಲೂರ ಈಶ್ವರನ್‌ರು ನನ್ನ ಈ ಪ್ರಥಮ ಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ 'ಕಲ್ಪನಾಗ್ರಂತ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ'ಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿ ರುವ ಅವರ ಆತ್ಮೀಯ ಕಳಕಳಿಗಾಗಿ ನಾನು ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞ.

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿದ ಹಿಂದಮಾತಾ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರನ್ನು ನಾನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಚೆನ್ನವೀರಕಣವಿ

ಧಾರವಾಡ

೨೭-೪-೪೯

ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ
ಸಮರ್ಪಿತ

ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ನುಡಿ

ಹಿರಿಯರಾದ ಶ್ರೀ ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಯನ್ನು ಅವರ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎಸ್. ಛಾಯಾಪತಿಯವರು ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕ ಗಳಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅನೇಕ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವು ದಲ್ಲದೆ 'ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' (೧೯೯೯) ಯನ್ನು ಪಡೆದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ 'ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯದ' ಮೂರು ಆವೃತ್ತಿಗಳು ಪ್ರಕಟ ಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರತಿಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಲಭ್ಯ ವಾಗುವದು ಪ್ರಯೋಜನಕರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸ್ವತಃ ಲೇಖಕರೂ ಆಗಿರುವ ಪ್ರಕಾಶಕ ಛಾಯಾಪತಿಯವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ರಕ್ಷಾಪುಟದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ರಸಿಚಿಕೊಟ್ಟ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಸುಧಾಕರ ದರ್ಭೆ ಯವರಿಗೂ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಕರಾದ ಶ್ರೀಛಾಯಾಪತಿ ಯವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಧಾರವಾಡ — ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

೧ - ೬ - ೨೦೦೯

ಪರಿವಿಡಿ

ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ

೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕಣವಿಯವರು

(ಛಾಯಾಚಿತ್ರ : ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ವಿಜಾಪುರ)

ತಾಯೆ ನಿನ್ನ ಮಡಿಲೊಳು

೧

ನಿನ್ನ ಬಸಿರೊಳೊಗೆದು ಬಂದು
ಎದೆಯ ಹಾಲ ಕುಡಿದು ನಿಂದು
ತೋಳ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ತೂಗಿ ಲಾಲಿಯಾಡಿದೆ;

ನಿನ್ನ ಕರುಣ ರಸದೊಳಾಳ್ದು
ತೊದಲು ನುಡಿಯ ಜಾಲ ನೆಯ್ದು
ಹಸುಳೆತನದ ಹಾಲುಗಡಲ ಸವಿಯ ನೋಡಿದೆ !

೨

ನಿನ್ನ ಮುತ್ತು ಸವಿಯ ತುತ್ತು
ದೂರಗೊಳಿಸಿತೆಲ್ಲ ಕುತ್ತು
ಎನ್ನನೊಂದು ರೂಪು ಮಾಡಿ ಭೂಮಿಗಿಳಿಸಿತು;

ನೀನು ಪೇಳ್ದ ಕತೆಯ ತಂತ್ರ
ಸವಿಯ ಹಾಡಲೊರೆದ ಮಂತ್ರ
ಬಾಳ ಹಣತೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯೆ ಬೆಳಕ ಚಿಮ್ಮಿತು!

೩

ನಿನ್ನ ಲಲಿತ ನುಡಿಯ ತತ್ತ್ವ
ನಡೆಯಲಿದ್ದ ಧೀರ ಸತ್ತ್ವ
ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಬಂದಿತು;

ಮಮತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡ
ಸಮತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ
ದಿವ್ಯತೇಜದಲ್ಲಿ ತಾಯೆ, ಕಾವ್ಯ ಮೊಳೆಯಿತು.

೪

ಅಂದು ತೊದಲು ನುಡಿದ ಕಂದ
ಇಂದು ಹಾಡ ಪಡೆದು ಬಂದ -
ನಂತ ಕರುಣೆ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ ಕೇಳಲಾಪೆಯಾ?

ಪ್ರೇಮಜೀವಿ ಪಟ್ಟ ಪಾಡು
ಕರುಳ ಬಗೆದು ಬಂದ ಹಾಡು
ತಾಯೆ ! ನಿನ್ನ ಮಡಿಲೊಳಿಡಲು ಇಂಬುಗೊಡುವೆಯಾ?

ಒಳದನಿ

ನನ್ನೆದೆಯ ಗೂಡಿನೊಳಗಾವುದೋ ಹಕ್ಕಿಯುಲಿ
ಚಿಲಿಪಿಲಿಸುತಿಹುದಾವ ನಿಮಿಷದಲ್ಲು;
ಜಗದ ಮೊರೆ - ಕರೆಗಳಿಗೆ ಚೆಲುವು ಚಿನ್ನಾಟಕ್ಕೆ
ದನಿಗೂಡಿ ಹಾಡುತಿದೆ ಕನಸಿನಲ್ಲು!

ಹಾಡ ಸವಿಸೊಲ್ಲಿನಲೆ ತೋಡುತಿದೆ ಮತ್ತೊಂದು
ನೋವು ನರಳಾಟಗಳ ವಿಷಮ ಬಿಂದು ;
ಮಣ್ಣ ಕಣಕಣದಲ್ಲಿ ಮರದ ಹನಿಹನಿಯಲ್ಲಿ
ಹುಡುಕುತಿಹುದಾವುದನೊ ಮರೆಗೆ ನಿಂದು.

ಎದೆಗುದಿಯೊ, ಹದಗೆಟ್ಟ ಮುದಗೆಟ್ಟ ದನಿಯೊ
ಒಲವಿನಲೆಯಲೆಯಿಂದ ತೂರ್ವ ಸೀರ್ಪನಿಯೊ
ಹಲವಾರು ಕೊರತೆ - ಕೊರಕಲಿನ ಸೀಳ್ದನಿಯೊ
ಒಳದನಿಯೆ ಇವಕೆಲ್ಲ ಉಸಿರಾದುದೇನೊ.

ಕಾವ್ಯಾರ್ಪ್ಪಿ

ಆ ಗಿಡಾ, ಈ ಗಿಡಾ
ಒಂದೊಂದೂ ಚೇಂಗೊಡಾ;
ಬಾಂದೇವಿಗೆ
ನೆಲದಾಯಿಯ
ಹೂಗೊಂಡೆಯ ಹೊಂಗೊಡಾ.

ಯಾವ ಹಸಿರೊ, ಯಾವ ಹೆಸರೊ
ತರುಲತೆಗಳ ತೋರಣಾ;
ಬಂದುದೆಲ್ಲಿ?
ಬೆಳೆಯಿತೆಲ್ಲಿ?
ನಿಷ್ಕಾರಣ ಕಾರಣಾ.

ನೀಲಾಂಗಣ ತಿರೆ-ಕಂಕಣ
ಕೆಂದಳಿರಿನ ಕಾವಣಾ;
ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು
ಸವಿಹಾಡಿನ ರಿಂಗಣಾ.

ಹೂ ಹೂವಿಗೆ ದುಂದುಂಬಿಯ
ಮೈ ಕೈಗಳ ಸ್ಪರ್ಶನಾ;
ಅಪರಂಜಿಯ
ಅನುರಾಗದ
ಮಾಧುರ್ಯದ ಬಂಧನಾ.

ಮಾಂದಳಿರಿನ ಮೇಲ್ಮಾಳಿಗೆ
ಮಧುಕೋಗಿಲೆಗಾಸರಾ;
ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ
ಕುಕಿಲಿಡುತಿರೆ
ಎಲೆ ಎಲೆಗಳ ಮರ್ಮರಾ.

ಅಳಲುಸಿರಿಗೆ ಸುಸಿಲುಸಿರಿನ
ತಂಪಿನ ತಳಿ ಚಿಮುಕಲಾ
ಹಾಲುಗಳ್ಳಿ
ಜೋಲು ಬಳ್ಳಿ
ತೂಗುಮಂಚ ಚಂಚಲಾ.

ಜುಳು ಜುಳು ನದಿ ಕಲ ಕಲ ರುತಿ
ಜೋಗುಳದುಲಿ ಕೇಳಲಾ;
ವಿಶ್ವದೊಡಲ
ತಣಿಸಲೆಂದ
ಹಾಲ್ಜೇನಿನ ಮಳೆಯಲಾ.

ತಿರೆಯ ನವಿರು ಹುಲ್ಲುಹಸಿರು
ಮಕಮಲ್ಲಿನ ಮುಸುಗಲಾ.
ಮುಗುದೆ ತನ್ನ
ಮನೆಗೆಲಸದಿ
ಗುಣುಗುಣಿಸುವ ಹಾಡಲಾ.

ಹಕ್ಕಿ ಜೋಡಿ ಒಂದು ಗೂಡಿ
ಉಲಿಯುತಿರುವ ಹುಮ್ಮಸಾ;
ಬನದೈಸಿರಿ
ಕುಶಲ ಉಂಚ
ಚಿತ್ರದಂತೆ ಹೊಸ ಹೊಸಾ.

* * *

ತನಗೆ ತಾನೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ
ತುಳುಕಿತಹಹ ಭಾವನಾ
ಕಮ್ಮಲರಿಗೆ
ಕವಿ-ಗಾಳಿಗೆ
ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿಗೆ ವಂದನಾ.

ಅಮರ ತೇಜಃಪುಂಜಿ

ಓ ತಂದೆ! ನಿನಗಿದೋ ಈ ನೆಲದ ಕಣಕಣವು
ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿಸುತಿದೆ, ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸುತಿದೆ;
ಭಾರತದ ಬೀರಸಿರಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಾಗುತಿದೆ.
ಸತ್ಯತೆಯ ಪಂಜಿಗಿದೆ ನಿನ್ನೆದೆಯ ಪೌರುಷವು.
ವಿಶ್ವದೆದೆಯಾಳವನೆ ಕಡೆದುಂಡ ಕರುಣಾಳು
ಪ್ರೇಮದಮಲಜ್ಯೋತಿ, ಜಗದ ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿ
ಜೀವನದ ಕಿಲ್ಮಿಷವನುರೆತೊಳೆದ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ
ಸಚ್ಚರಿತ, ಮಹಿಮಾತ್ಮ, ಹಿರಿಜೀವ, ಹಿರಿಬಾಳು
ನಿನ್ನದಿದೆ ಬಾಪೂಜಿ ಅಮರ ತೇಜಃಪುಂಜಿ!
ಯಾವ ನುಡಿಗಡಣಕೂ ನಿಲುಕದಿಹೆ ಸಿಲುಕದಿಹೆ
ಸದ್ಧರ್ಮ ಬೋಧನೆಯ ಶಾಂತಿಯಲಿ ಕರುಣಿಸಿಹೆ
ತತ್ವನಿಕಷಕ್ಕಿಟ್ಟ ತಾಪಸಿಯೆ ಅಪರಂಜಿ :
ಸಂದೇಶಕಿನಿತಿನಿತು ಕುಂದಿಲ್ಲ ಭಾಸುರಂ
ಮರೆವುದೆಂತೀ ಜಗವು ? ನಿನ್ನುಸಿರು ಶಾಶ್ವತಂ.

ನಮ್ಮ ಬಾಪು

(ಶ್ರೀ ಟಿ.ಪಿ. ಕೈಲಾಸಂ ಅವರ 'Recipe' ಕವನದ ಭಾವಾನುವಾದ)

ಮುಟಿಗೆಯಳತೆಯ ಬರಿಯ ಅಸ್ತಿ ಚರ್ಮದಲಿನಿತು
ಔಂಸು ತೂಕದ ರಕ್ತ ಮಾಂಸವೆರಡನು ಬೆರಸು;
ಉಕ್ಕುತಿಹ ಒಲುಮೆ ಕಡಲಗಲದೆದೆಯನ್ನಿರಿಸು;
ಅಂತದಕೆ ಕಡಲಾಳ ನಿಷ್ಪಾಪ ಮನವಿತ್ತು
ಅಂಟಿಸೆರಡಾನೆಕಿವಿ... ಮಿಳ್ಮಿಳದ ಕಣ್ಣೆರಡು
ತಾಯನಪ್ಪಿದ ಕೂಸಿನೆಳನಗೆಯ ಬಣ್ಣಗೊಡು;
ಹಿಮಶಿಖರದೆತ್ತರದ ಬಿತ್ತರದ ಆತ್ಮವಿಡು;
ಜೇನಿಗೂ ಇನಿದಾಗಿ ನುಡಿವ ನಾಲಗೆ ನೀಡು.

ತಿನಿಸುಗಳೆ?- ಆಡಹಾಲುತ್ತತ್ತಿ ಸಾಬಕ್ಕಿ;
ತುಂಬೀಗ ನೊಂದೆದೆಯ ಕಂಬನಿಯನಂಚುಮಟ;
ಸೆರೆಮನೆಯಲಟ್ಟಿದನು ವರುಷವಿಪ್ಪತ್ತು ದಿಟ
ಹರಿಜನನು ಮುಗುಚಿಡಲಿ ಸಂಭಾರವನ್ನಿಕ್ಕಿ
ಕೊಡು ಕೈಗೆ ತೆಳುಗೋಲ, ಮೈಗೆ ಚಿಂದಿಯ ಉಡುಪು;
ಜಗದ ಉದ್ಧಾರಕನು : ಕಾಣಿರಿವನೇ ಬಾಪು;

ಬಿನ್ನಹ

ಅಲ್ಲಸಲ್ಲದ ವಿಷಮ ವಿಪರೀತ ಭಾವನೆಯ
ವಿಷಗಾಳಿ ಎನ್ನಬಳಿ ಸುಳಿಯದಿರಲಿ;
ಸೊಲ್ಲು ಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಪರರನಣಕಿಸುವ ಕೆಣಕಿಸುವ
ಅಶಿವ ನುಡಿ ಎನ್ನ ಕಿವಿ ಸೇರದಿರಲಿ.

ಹಿಮಶೈಲದೆತ್ತರಕು ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವ
ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲನೆಯ ಬುದ್ಧಿಬರಲಿ;
ಕಾರ್ಮೋಡ ಬಾನನಂಡಲೆವಂತೆ ಸಂಕಷ್ಟ
ಕೊರಚಾಡಿದರು ಎದೆಯು ಅಲುಗದಿರಲಿ.

ದೈತ್ಯದರ್ಪದ ದುರುಳ ದಾರುಣದ ಹೋರಟೆಗೆ
ಎಂದೆಂದು ನನ್ನ ತಲೆ ಬಾಗದಿರಲಿ;
ಸಾತ್ತ್ವಿಕರ ತಾತ್ತ್ವಿಕರ ಹಿರಿಜೀವದೌನ್ನತ್ಯ
ವಿಶ್ವಭಾವಾತ್ಮರಿಗೆ ನಮನವಿರಲಿ.

ಬಾನಿನಂಚಿನ ಮೋಡ ನಮ್ರತೆಯದೆನಗಿರಲಿ
ಮಾನಸದ ತಿಳಿಗೊಳದ ಶಾಂತಿಯಿರಲಿ.
ಮಣ್ಣಹುಡಿಗೂ ಮೆರಗುನಿತ್ತು ಮುದ ತಾಳುತಿಹ
ಹಸುಳೆಯಾಟದ ಮುಗ್ಧ ಹಬಲಿರಲಿ.

ಶಿವನ ಕವನವು ಭುವನ. ಲಾಸ್ಯ - ತಾಂಡವ ಮಿಲನ
ಪ್ರಕತಿಯೌಪಾಸನೆಯು ನಿತ್ಯವಿರಲಿ;
ನಾನು ಮಿಡಿಯುವ ಭಾವವೀಣೆ ತಂತಿಗಳೆಲ್ಲ
ದೇವ! ಜೀವಾಳದೋಂಕಾರಗುಡಲಿ.

ಕಾಡಮಲ್ಲಿಗೆ

ಮಾಮರದ ಆಸರದಿ ಮೇಲೇರಿ ಕುಡಿಚಾಚಿ
ಬೆಳ್ಳಿ ಹೂಗಳ ಹರವಿ ಅತ್ತಿತ್ತಲಿಣಿಕಿ,
ಮಾಂದಳಿರ ಮುದ್ದಾಡಿ ರೆಂಬೆಯಲಿ ನೇತಾಡಿ
ಸುಳಿಗಾಳಿ ಸುಳುವಿನಲಿ ಜೀಕಿ ಜೀಕಿ -

ನೀಲಗಗನದ ಆಚೆ ನೀಲಿಮೆಯ ಬಳಿ ಸಾರಿ
ಬೆಣ್ಣೆ - ಬೆಟ್ಟದ ಮೋಡಗರ್ಭಗುಡಿ ಸೀಳಿ,
ಗರಿಗೆದರಿ ಎದೆದುಂಬಿ ಚಿಕ್ಕೆಲೋಕವ ಸುತ್ತಿ
ಹಾಡುತಿಹ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಇಂಚರವ ಕೇಳಿ -

ಮೋಡಪಡೆ ಮಳೆಗರೆಯೆ ತುಂತುರಿನ ಸೊದೆ ಹೀರಿ
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬುಗ್ಗೆ ಬಿಲ್ಲಿನಂತಾಗಿ,
ಜಗವೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿ ತೆಂಗುಗರಿಗಳ ನಡುವೆ
ತೂರಿ ಮರ್ಮರಗೈವ ಎಲರಿನಿಂ ತೂಗಿ -

ಚಂದಿರನ ಚೆಲುಮೊಗದ ಕಾಂತಿ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿನ
ಹಾಲ್ಗುಡಿದು ಹಾಯಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮುಚ್ಚಿ,
ಹೊಂಗನಸ ಕಾಣುತ್ತ ಜಿಂಯ್‌ಗುಡುವ ಹೆಗ್ಗಾಡ
ಜೋಗುಳದ ಲಲ್ಲೆಯಲಿ ಮೈಮರೆತು ಮೆಚ್ಚಿ -

ನಿದ್ರೆಗೈದಿಹ ಕಾಡಮಲ್ಲಿಗೆಯೆ ಕಣ್ತೊರಸು
  ತುಂಬಿ ಗುಂಗುಂಗಾನಗೈದು ಬಂದಿಹುದು;
ಅರಳುಗಳ ನೀಡವ್ವ ಒಲಿದು ಬಂದಿಹನಾತ
  ತುಂಬು -ಹೃದಯದಿ ತುಂಬು ಬೊಗಸೆಯಲಿ ತುಂಬು.

ಚಂದ್ರೋದಯ

ಪೂರ್ವ ದಿಙ್ಮಂಡಲದಿ ಪುಣ್ಯವವತರಿಸುತಿದೆ -
ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರೋದಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ;
ಪೂರ್ಣತೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಕಾರಗೊಳ್ಳುತಿದೆ -
ಪೌರ್ಣಿಮೆಯ ಪೂರ್ಣೇಂದು ವೇಷದಲ್ಲಿ.

ಬೈಗುಗೆಂಪಿನ ಬಣ್ಣ ಕಡಲಾಳ ತಳದಿಂದ
ಬುರುಬುರನೆ ಮೇಲೆದ್ದ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ,
ತಂಗದಿರನುದಯಿಸಿದ ಶಾಂತಿಮತಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ
ತಪಗೊಂಡ ಮೌನವ್ರತಧಾರಿಯಂತೆ.

ಹೊನ್ನಕೇದಗೆ ಹುಡಿಯ ಇಡಿಕಿರಿದು ತುಂಬಿರುವ
ಹೊಂಗನಸು ಹೂತಿರುವ ಭರಣಿಯಂತೆ,
ದುಂಡುಮೊಗ ಸುಂದರನು ಮೂಡಿರುವ ಚಂದಿರನು -
ಬಾನು ಬುವಿಗಳ ಬಯಕೆ - ಹಣ್ಣಿನಂತೆ.

ಆನಂದ ನಂದನನೊ, ಚಂದನದಿ ಮಿಂದವನೊ
ಉದಯಗಿರಿ ಹೊಂದೇರನೇರಿದವನು;
ನಂದನದ ವನದಲ್ಲಿ ಹೂವಾಗಿ ಬೆಳೆದವನೊ
ಒಡಲಲ್ಲಿ ಸುಧೆಯನ್ನು ತುಂಬಿದವನು.

ಮಂದಹಾಸದ ಚಂದ್ರಹಾಸ ತನಿವೆಳಕಾಗಿ
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಇಳೆಯನಪ್ಪುತಿಹುದು;
ಬನ, ಬಯಲು, ಗಿರಿಸಾನು, ಊರು, ದೂರದ ಕಾನು
ಮಧುಕುಡಿದು ಮತ್ತೇರಿ ಮಲಗಿರುವವು.

ನೆನಪಿನ ಕನಸು

ಹೋದೆ ಹೋದೆನು ದೂರ ನಡೆದೆನು
ಕನಸು ಕೈ ಹಿಡಿದಾಚೆಗೆ
ಊರಿನಾಚೆಗೆ ಗಿರಿಯ ಶೃಂಗಕೆ
ಚೆಲುವು ಚಿಮ್ಮುವ ಕಾಡಿಗೆ;
ಕಾಡಗಿಡಗಳು ಮುಗಿಲ ಮುತ್ತಿಡೆ
ಈರ್ಷೆ ತೋರಿಸುವಲ್ಲಿಗೆ,
ಹಚ್ಚ ಹಸುರಿನ ಪಚ್ಚ ಪಯಿರಿನ
ನಿಚ್ಚಸುಂದರ ಬೀಡಿಗೆ.

ಏರಿ ಗಿರಿಯನು, ಹತ್ತಿ ಶಿಖರದಿ
ನಿಂತು, ನೋಟವ ಚಾಚಿದೆ;
ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿನ ಬೆಟ್ಟದೊತ್ತಿನ
ತೊರೆಯ ಕಲಕಲ ಕೇಳಿದೆ;
ಗುಬ್ಬಿ, ಗೊರವಂಕ, ಗಿಳಿಯು, ಟಿಂವಕ್ಕಿ
ಹಾರೆ ಸಾಲುಗೊಂಡು,
ಚಿಗರೆ ಮೊಲಗಳು, ಹುಲಿಯು ಸಿಂಹಗಳು
ಬರಲು ಹಿಂಡು ಹಿಂಡು:

'ಎಂಥ ರಾಜ್ಯ ಹಗೆತನವೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಅಹ!'
ಎಂದು ಹರುಷಗೊಂಡೆ;
ಒಂದಕೊಂದು ಚಿನ್ನಾಟವಾಡೆ, ಹಿರಿ
ಸಾಮ್ಯತನವ ಕಂಡೆ,
ಹುಲ್ಲು ಮೇದು ಹಾಲ್ಗಾಳು ತಿಂದು, ತಿಳಿ
ನೀನರನೀಂಟಲೆಂದು
ತೊರೆಗೆ ಬಂದು ಮಳಲಾಟವಾಡಿದವು;
ಏನ ಹೇಳಲಿಂದು?

ಪಂಜೆಯುಟ್ಟ, ಬಿಳಿಯಂಗಿ ತೊಟ್ಟ
ನನ್ನಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದವು ;
ದಿಟ್ಟತನದಲವು ಒಂದಕೊಂದು
ಮುಂದಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದವು:
'ಏನು ನಿಮ್ಮ ನಾಡಿನಲಿ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆ -
ಯಾದವಂತೆ ನಿಜವೆ?
ಒಂದೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ನಾಡಿಗರು
ಇಂತುಗೈಯೆ ತರವೆ?
ಜ್ಞಾನವಿಹುದೆಂದು ಮೃಗಕು ಮಿಗಿಲೆಂದು
ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಲಿಲ್ಲೆ?

ದೇವ ಕರುಣಿಸಿದ ತಿಳಿವನಿಂತು ನೀವ್
ಹಾಳುಮಾಡಲಿಲ್ಲೆ?
ಜಾತಿಕೋತಿಗಳ ಜಗಳ ಜಂಜಡವು
ಎಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬೇಡ:

ನರನ ಪಾಡಿದುವೆ? ಬಡಿಯದಿರಲಿ, ಚಿಃ
ನಿಮ್ಮ ಗಾಳಿ ಕೂಡ!'
ಹಕ್ಕಿವಿಂಡು ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದಲಿದ
ಕೇಳಿ ಹೋದುವಲಲ!
ಚಿಗರೆ ಮೊಲಗಳೂ ಜಿಗಿದು ನೆಗೆದವೊ
ಏನ ಹೇಳಲಳಲ!

ಗುಡುಗಿತ್ತು ಸಿಂಹ ನಡುಗಿತ್ತು ಭೂಮಿ
ಉಡುಗಿತ್ತು ಎದೆಯು ಕೆರಳಿ,
ಕನಸು ಕರಗೆ, ನೀರಾಗೆ ಮೈಗೆ,
ಓ! ನವಿರು ಬಂತು ಮರಳಿ.

ಬಾಳಿನ ಬೀಳಿದು ...!

ಬಾಳಿನ ಬೀಳಿದು, ಕೂಳಿನ ಗೋಳಿದು
ಸಾವಿನ ಸಂತೆಯು ನೆರೆಯುತಿದೆ ;
ವೇದ ಪುರಾಣದ ವಾದಕೆ ಸಿಲುಕದ
ವೇದನೆಯೊಂದಿದು ಕೊರೆಯುತಿದೆ.

ಹೊಟ್ಟೆಯು ಹಪ್ಪಳೆ, ಮೈಯೋ ಬತ್ತಲೆ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಗಟ್ಟುತಿದೆ;
ಬಡತನ ಶಾಪಕೆ, ಒಡಲುರಿ ತಾಪಕೆ
ಮಸ್ತಕ ಚಿಣ್ ಚಿಟಿಲೆನ್ನುತಿದೆ.

ಚಿಂತೆಯ ಕಾಡಿನ ಎಲುವಿನ ಗೂಡಿನ
ಜೀವನ ಹಕ್ಕಿಯು ನರಳುತಿದೆ;
ಹಾರುತ ಹೋರುತ ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ
ಪಕ್ಕ ಸೋತು ನೆಲಕುರುಳುತಿದೆ.

ಎಲುವಿನ ಹಂದರ ಜೀವನ ಮಂದಿರ
ಅದುರಿಮುದುರಿ ಕುಪ್ಪರಿಸುತಿದೆ;
ನಾಡಿಯು ಸತ್ತಿಹ ನೆತ್ತರು ಬತ್ತಿಹ
ತೊಗಲುದೇಹವಪ್ಪಳಿಸುತಿದೆ.

ತಾಳದೆ ಬಾಳದೆ ಬೀಳದೆ ಏಳದೆ
    ತೆಕ್ಕಿಮುಕ್ಕಿ ಹೊರಳಾಡುತಿದೆ;
ಕಂಡೂ ಕಾಣದೆ, ಕಂಡರು ಕೇಳದೆ
    ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ತೊಳಲಾಡುತಿದೆ.

ಚೀರಲು ಹಲುಬಲು ಬೊಬ್ಬೆಯ ಹೊಡೆಯಲು
    ಕರುಳ ಸುರುಳಿ ಹೊಡಮರಳುತಿದೆ;
ಅಕ್ಕಟಕ್ಕಟಾ! ಪ್ರಾಣದ ಸಂಕಟ
    ಧಿಂಕಿಟ ಧುಮುಧುಮುಗುಟ್ಟುತಿದೆ.

ಈ ಘಟಪ್ರವಾಹ

ಬೆಟ್ಟದುದರದಿ ಹುಟ್ಟಿ ದರಿಕಂದರವ ಮೆಟ್ಟಿ
ಮುಳ್ಳುಕೊಂಪೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ
ಹರಿಹರಿದು ಸುರಿಸುರಿದು ಮೊರೆಮೊರೆದು ಕರೆಕರೆದು
ಬಂದುದೀ ತೊರೆಗೆ ತ್ವರಿತದಿಂದೊಡ್ಡನೊಡ್ಡಿ
ಜಲಸಂಗ್ರಹಿಪೆನೆಂಬಿಚ್ಛೆಯಿಂದದರ ಕೊರಲಿ -
ಗುರುಲು ಬಿಗಿದಿದ್ದರಾ ಬಯಕೆ ಬರುದೊರೆಯಾಗಿ
ಸ್ವಚ್ಛಂದವಹ ಸಲಿಲವಲ್ಲಿಯೆ ಕಲೆತು ಮಲೆತು
ನಿಲುಗಡೆಯ ತಿರುಗಣೆಯಲುರುಳಿ ಹೊರಳುತಿತ್ತು.

ನನ್ನದೆಯಂತರಾಳದಂತಃಕರಣವುಕ್ಕಿ
ಬಂಧನವ ಕಡಿದೊಗೆದು ಹೊರಚೆಲ್ಲಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ
ಮುಂಬರಿದು, ಮುನ್ನೋಟ ಮುಂದೋಟಗಳ ಗುರಿಯ
ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ ಮುನ್ನೀರಿನಾಗರವ ಸೇರಲಿಹ
ಸಹಜ ಜೀವನದಾದಿ ಮಧ್ಯದಂತರ್ದಾಹ
ತಣಿಸಿ ತೀರ್ಚಲಿಕಿದೋ: ಈ ಘಟಪ್ರವಾಹ.

ಎತ್ತು ಮೇಲಕೆನ್ನನು

೧

ಕಾಸಾರದ ಕೆಸರಿನಿಂದ
ಪಾಚಿ ಜೊಂಡು ನೀರಿನಿಂದ
ವಿಮಲ ಕಮಲ ಮೇಲಕೆದ್ದು
ಕೊಳದ ಎದೆಯನಮರಿ ಗೆದ್ದು
ದಲ ದಲ ದಲವರಳುವಂತೆ
ಥಳ ಥಳ ಥಳ ತೊಳಗುವಂತೆ
ಎತ್ತು ಮೇಲಕೆನ್ನನು
ಜೀವಪಥದಿ ಪತಿತನು.

೨

ಮುಳ್ಳುಬೆಳೆದ ಕಂಟಿಯಲ್ಲಿ
ಅದರ ಹರಿತ ಕೊರೆತದಲ್ಲಿ
ಚೆಂಗುಲಾಬಿ ಚಿಮ್ಮಿಬಂದು
ಹಂಗುದೊರೆದು ಅರಳಿನಿಂದು
ಪಕಳ ಪಕಳೆ ತೆರೆಯುವಂತೆ
ಚೆಲುವನೊಲಿದು ಕರೆಯುವಂತೆ
ಎತ್ತು ಮೇಲಕೆನ್ನನು
ಕಂಟಕದಲಿ ನೊಂದನು.

೩

ಕಡಲಿನೊಡಲು ಕಾದು ಕಾದು
ಉಗಿಯ ರೂಪವಾಗಿ ನೆಗೆದು
ಮೋಡವಾಗಿ ಬಾನನಲೆದು
ಬಂಧವಿರದ ಲೀಲೆ ಮೆರೆದು
ಮಿಂಚಿ, ಗುಡುಗಿ, ಹನಿಯುವಂತೆ
ಮಳೆಯಬಿಲ್ಲ ತಳೆಯುವಂತೆ
  ಎತ್ತು ಮೇಲಕೆನ್ನನು
  ಜಾಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತನು.

೪

ಗಗನದಲ್ಲಿಹಕ್ಕಿ ಹಾರೆ
ಪುಚ್ಛವೊಂದು ತಿರೆಗೆ ಜಾರೆ,
ಸಿಳ್ಳು ಗಾಳಿ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿಯೆ
ಗರಿಯು ಮತ್ತೆ ಜೀವತಳೆಯೆ
  ಭೋಂಕನೆದ್ದು ಹಾರುವಂತೆ
  ಮುಗಿಲಿಗಿದಿರು ಸಾರುವಂತೆ
    ಎತ್ತು ಮೇಲಕೆನ್ನನು
    ನಿಸ್ಸಹಾಯನೀತನು.

೫

ಬೀದಿಬದಿಯ ಧೂಳಿಯಲ್ಲಿ
ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಮೇಳದಲ್ಲಿ
ಮನೆಯ ಮರೆತು ಆಡುತಿರಲು
ಮತ್ತೆ ನೆನೆಸಿ ಅಳುತಲಿರಲು

ತಾಯಿ ಕೂಸನೆತ್ತುವಂತೆ
ಮುದ್ದು ಮೆದ್ದು ಅಪ್ಪುವಂತೆ
ಎತ್ತು ಮೇಲಕೆನ್ನನು
ಮೋಹಗೊಂಡ ಮರುಳನು.

ಬಿಡುಗಣ್ಣ ಬಾಲೆ

ಬಿಡುಗಣ್ಣ ಬಾಲೆ ನೀನಾವ ಬೆಳುದಿಂಗಳನು
ಬಂಧಿಸಿಹೆ ಕಣ್ಣ ನುಣ್ಬೊಗರಿನಲ್ಲಿ?
ಹೂಬಟ್ಟಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುತಿಹ, ಝೇಂಕಾರ
ಗೈಯುತಿಹ ಭೃಂಗ ಕಣ್ಣಾಲಿಯಲ್ಲಿ.

ಅಮಿತ ಸುಖ ಸೂಸುತಿದೆ ನವನವೋನ್ಮೇಷದಲಿ
ನೋಟ ನಿಬ್ಬೆರಗಿನಲಿ, ನೀರವದಲಿ;
ದಿವ್ಯ ಬಯಕೆಯ ಹಣ್ಣು ಹಾಲಾಗಿ ಜೇನಾಗಿ
ಸುರಿಯುತಿದೆ ನುಣ್ಗದಪಿನಾಸರೆಯಲಿ.

ಕಣ್ಣೆವೆಗಳೆತ್ತುತಿರೆಃ ನವಿಲುಗರಿ ಛಾಯೆಯೋ
ಮೇಣದರ ಮಾಯೆಯೋ, ಲಾಸ್ಯವೇನೊ;
ತಂಗೊಳದ ತಡಿಯಿಂದ ತೂರಿಬಹ ತಂಬೆಲರೊ
ಎದೆಗಲಂಪಿನ ಪೆಂಪ ಪೂಸುತಿಹುದು.

ಲಾಲಿತ್ಯ ಲತೆಯಾಗಿ ತುಟಿಗಳಲಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿ
ಗಲ್ಲದಲಿ ಹೂವಾದ ರೂಹಾಗಿದೆ;
ಇಲ್ಲದಿರೆ ಲಾವಣ್ಯ ದಗ್ಗಳಿಕೆಯೆರಕದಲಿ
ಚೆಲುವಿಕೆಯ ಚಿರಸುಧಾಮೂರ್ತಿಯಾದೆ.

ಬಿಡುಗಣ್ಣ ಕಡೆಯಂಚಿನಂಚಿನಾಕಡೆಯಲ್ಲಿ
ಏನಿಹುದು! ಏನಿಹುದು? ಬಲ್ಲರಾರು;
ಬಾಳ ತೊಳೆ ತೊಳೆದು ಬೆಳಬೆಳಗಿಸುವ ಕಾಂತಿಯೋ
ಧೃತಿಗೆಡದ ದೀಧಿತಿಯೊ, ಪಡೆದರಾರು?

ಹಗಲುಗನಸು

ನಡುವಗಲ ಪೊಳ್ತು ; ಬೆಂಬಿಸಿಲಾಳುತಿದೆ ಜಗವ
ಗಿರಿಸಾನು ಪೇರಡವಿ ದಿಙ್ಮೂಢವಾಗಿಹವು;
ಬೇಲಿಪೊದೆ ಸಾಲಿನಲಿ ಕೀಟಗಳ ನಸು ಸುಳಿವು:
ಮೇಲೆ ನೀಲಾಂಬರದಿ ನುಸುಳಿ ಮೆಲ್ಲಡಿಯಿಡುವ
ತೇಲು-ಮೋಡದ ಕೂಸು; ಹುಲ್ಲುಗಾವಲದಲ್ಲಿ
ಹೆಸರಿರದ ಚಿತ್ರಮಯ ಹೂಗಳೊಡನಾಡುತಿದೆ
ಏಕಾಂಗಿ ಚಿಟ್ಟೆ; ಅಲುಗುತಿವೆ ಎಲೆ ರವುದೆ
ಗಾಳಿ ತಣ್ಣನೆ ಬೀಸೆ, ಮೌನದೇಕಾಂತದಲಿ
ನಲ್ಲ ಕಿವಿಯಲಿ ಮೆಲ್ಲನುಸುರಿ ಸೈತಿಡುವಂತೆ.
ತಳಿರಿಡಿದ ಜೊಂಪದಲಿ ಮೈ ಹುದುಗಿ ಕುಳಿತಿಹುದು
ತಂದ್ರಿಯಲಿ ಹೊಂಬಕ್ಕಿ; ಬಿಸಿಲಕೋಲನು ಹಿಡಿದು
ನಲಿದಾಡುತಿದೆ ಮನಸು ಹಸುಳೆಹಂಬಲದಂತೆ;
ಈ ಇರವನೊಂದು ಚಣ ಮರೆತು ಬಹುದೂರದಲಿ
ಹಗಲುಗನಸಿನ ಸ್ವರ್ಣಮಂದಿರದ ಛಾಯೆಯಲಿ.

ಉಷಾ

ಜಗದ ನಿದ್ರಾಲೋಲ ಮೊಗದ ಮೇಲುದವೆತ್ತಿ
ಇರುಳ ಸವಿಗನಸಿನಾಮೋದದಲಿ ಮೈಮರೆದು
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಲಲ್ಲೆಗೈದು ಕಣ್ಣೆವೆದೆರೆದು
ಹೂತುಟಿಗೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು, ಹಕ್ಕಿಗಳನೆದೆಗೊತ್ತಿ
ಮೈದಡವಿ, ಮಂಗಳದ ಗೀತಗಳನುಕ್ಕಿಸುತ
ತಂಬೆಲರಿನುಸಿರ ನರುದಂಬುಲವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ತುಂಬಿಗಳ ಜುಮ್ಮೆನಿಪ ಗುಂಗಿನಲಿ ಸಂಗಳಿಸಿ,
ಚಿಗುರು ಚೆಂಗುಡಿಗಳಿಗೆ ಪನ್ನೀರ ಚಿಮುಕಿಸುತ
ಮೂಡಣದ ಹೊಸತಿಲಿಗೆ ಹೊಂಬಣ್ಣನೀರಿನಲಿ
ಸಾರಣೆಯ ಕಾರಣೆಯಗೈದು, ಕುಂಕುಮದಿಂದ
ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ತಳತ್ಥಳಿಸಿ, ಸಂತಸ ಶುಭೋದಯದ
ಝಣಿರ್ಝಣಿರು ಚಕಮಕಿತ ಭೂನಭೋರಂಗದಲಿ
ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿಣಿಯು ಜಗದುದಯ ಕಾರಿಣಿಯು
ಚೆಲುವೆ, ಶುಭದರ್ಶಿನಿಯು - ಹೋ! ನರ್ತಿಸಿದಳುಷೆಯು.

ಹುತಾತ್ಮ

ನೂರಾರು ವರುಷಗಳ ಭೀರುನೊಗವನ್ನಿಳುಹಿ,
'ಬಿಳಿಯರಾಳಿಕೆಗಿಂದು ಕೊನೆಗಾಲ ತಂದಪೆವು
ಸಾಕು ಸಾಕೀಗೋಳು ದಾಸ್ಯ ಹಾಸ್ಯದಬಾಳು'-
ಎಂಬ ನುಡಿ ಕಿಡಿಗೊಂಡು ಬತ್ತಿದೆದೆಯಲಿ ಹೊತ್ತಿ
ಹಳ್ಳಿದಿಳ್ಳಿಗು ಮುತ್ತಿ ನಾಡಗಡಿಯಂ ಸುತ್ತಿ
ಪಂಜಾಯ್ತು! ಪರರಡಿಯಲುರುಳುತಿಹ ನರಳುತಿಹ
ಭಾರತದ ನರಕೋಟಿ ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಗುಡುಗಿತೋ:
ಮಾಡಿರಿಲ್ಲವೆ ಮಡಿಯಿರೆಂಬುದಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ.

ಇಂಥ ಪಡೆಗಧಿಪತಿಯು ಕಡುಬಾಗಿ ನೀನಾಗಿ
ಸರ್ವ ಸುಖಭೋಗಕ್ಕೆ ಗಡ ತಿಲಾಂಜಲಿಯಿತ್ತು
ತಾಯಪಾದಕ್ಕೆಂದು ರಕ್ತಾಂಜಲಿಯನಿತ್ತು
ತೆರಳಿದೆಯೆ? ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ! ನೆಲದ ಮಕ್ಕಳ ಎದೆಯ
ಕ್ರಾಂತಿಸೆಲೆಯಾಗಿರುವೆ ಮಹದೇವ ಮೈಲಾರ
ಓ, ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಡು ಕಂನಾಡಿನೇಕಾಂಗಿ ವೀರ.

ನೆನೆವುದೊಂದಗ್ಗಳಿಕೆ

ಓವ್ವೋ, ಹುತ್ಮಾರಿರ! ಬಂಧಮುಕ್ತಿಯ ದೀಕ್ಷೆ
ಬೀರಕಡಗವ ತೊಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮೆದೆಯ ಬಿತ್ತರದಿ
ಟೆಂಟೆಣಿಪ ಎಲುವುಗಳ ತೇದು ಕೆನ್ನೆತ್ತರದಿ
ಭಾರತಿಯ ಭಾಗ್ಯನಿಧಿಗಾತ್ಮಾರ್ಪಣದ ರಕ್ಷೆ -
ಗೈದವರೆ, ನುಡಿಯಲೇಂ? ಹೋಲಿಸಲ್ಕೆಣೆಯಿಲ್ಲ.
ಬಲಿದಾನದಿತಿಹಾಸ ರಕ್ತಸಂಪುಟಮಾಗಿ
ನಿಮ್ಮ ಪೆಸರೊಂದೊಂದು ಪೆರ್ಮೆತಾರಗೆಯಾಗಿ
ಹೊಳೆದಿಹಿರಿ; ಕಲ್ಪಂಗಳುರುಳಿದರು ಕೇಡಿಲ್ಲ.
ಫಲವಿತ್ತು ಮರೆಯಾದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮರೆಯುವರೆ?
ನಮ್ಮ ಕೈಗಿತ್ತಿರುವ ನಾಡಗುಡಿ ತೊರೆಯುವೆವೆ?
ಹೆಂಬೇಡಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮೀ ಬದುಕ ಹೊರೆಯುವೆವೆ
ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ! ನವಯುಗದ ಭೀಮ ಸತ್ಯಕಾಮರೆ;
ದಾರಿದೋರಿರಿ ನಾಡ ಸಂತುಷ್ಟಿಸಂಪದಕೆ,
ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವುದೊಂದಗ್ಗಳಿಕೆ.

ಸ್ಫೂರ್ತಿ

ಅರಿವಿನಾಳದ ಭಾವ ಕಲ್ಪನೆಯುದಾತ್ತತೆಗೆ
ಜೀವದುಸಿರಾಡಿಸುವ ಸ್ಫೂರ್ತಿಕನ್ನೆ,
ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಫಲಕೆ ಸ್ಪರ್ಶನದ ಚೇತನೆಗೆ
ದೇಹ ರೋಮಾಂಚಿತವು ಎದೆಯ ರನ್ನೆ.

ಬರಡು ಬಾಳಿನ ಕೊರಡು ಚಿಗುರೊಡೆದು ತೊನೆಯುವದು
ಕುಡಿದು ಜೊನ್ನದ ಸೆಲೆಯ ಅಮೃತವನ್ನೆ;
ಬೇರಿಂದ ಕೊನೆವರೆಗು ರಸವೀಂಟಿ ಹಬ್ಬುವದು
ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆ ಕರುಣೆ - ಕಣ್ಣಸನ್ನೆ.

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆರಡರಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮರುಬಿಂಬಿಸಿದೆ
ಬೆಳಕಿನೈಸಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಾಗಿದೆ;
ಮುತ್ತುರತ್ನದ ಕಾಂತಿ, ಬಾನನೀಲಿಮೆ - ಶಾಂತಿ
ನವಿಲುಗರಿ ಎವೆಗಳಲಿ ಮರೆಯಾಗಿದೆ.

ಶಶಿಕಾಂತ ಮೇಘದೊಲು ಕವಿಬದುಕ ಸಿಂಗರಿಸಿ
ಎದೆಯೊಲುಮೆ ತಂಪೆರೆಯೆ ಸಮ್ಮೋಹದಿ,
ಅವನ ಬಾಳಿನ ನೋವು ನಲಿವುಗಳೆ ಹಾಡಾಗಿ
ಜೇನಾಗಿ ಪುಟಿಯುವವು ನವರಾಗದಿ.

ಅವನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಹೂವನರಳಿಸುವ ಬೆಳಕಾಗಿ
ಅವನ ದುಃಖದ ಕಡಲನಾವೆಯಾಗಿ,
ಅವನ ನೈರಾಶ್ಯದಾಕುಂಚನಕೆ ಮಿಂಚಾಗಿ
ಅವನದೆಲ್ಲಕು ನೀನೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿ -

ನಿನ್ನ ಬಿಗಿಯಪ್ಪುಗೆಗೆ ದ್ವೈತಭಾವವನುಳಿದು
ನಿನ್ನಧರ ಜೇನುಂಡು ಮತ್ತನಾಗಿ,
ಭಾವರತಿ ಸೌಖ್ಯಪೀಯೂಷರಸವಶನಾಗಿ
ವಿಶ್ವಗೀತವನುಲಿವ ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿ.

ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ನೀ ಬಂದು ಮರೆಯಾಗುತಿಹೆ
ಸಂಜೆ ಮುಗಿಲಿನ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣದಂತೆ;
ಬಂದೆದೆಯ ಕದ ತೆರೆವೆ, ಚೇತರಿಸಿ ಹಾಡಿಸುವೆ
ಕಳೆಗೊಡುವೆ ಹೊಸಮಳೆಯ ಸೆಳಕಿನಂತೆ.

ಹೂತಳೆದ ಬಳ್ಳಿಗೊನೆ, ನಳನಳಿಪ ಅರಳಿಯೆಲೆ
ಗಾಳಿಯೂದಲು ತಾನೆ ಪಟಪಟಿಸುವಂತೆ,
ನಿನ್ನ ಬರವಿಗೆ ಹೃದಯ ವೀಣೆ ತಂತಿಗಳೆಲ್ಲ
ಮಿಡಿದು ನುಡಿಗೊಳ್ಳುವವು ಎಂದಿನಂತೆ.

ಭಾವಗಡಲಿನ ತೆರೆಗಳೋಳಿಯಲಿ ಕಲ್ಪನೆಯ
ಕಿರಣನಟಿ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುತಿರಲು
ರಾಗರಸಪಾಕದಲಿ ಛಂದೋವಿಲಾಸದಲಿ
ಕಮನೀಯ ಕವಿತೆ ತಾ ಕಣ್ದೆರೆವಳು.

ಲಕ್ಷನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಥಾಳಥಳ್ಯವ ಓಡಿದು
ಬಿರುಗಾಳಿ ಜಲಪಾತದಬ್ಬರವ ಸೆಳೆದು,
ಜೀವನದ ಕುಲಿಮೆಯಲಿ ಕಿಲ್ಮಿಷಾಮಿಷ ಸುಟ್ಟು
ರನ್ನಪುತ್ಥಳಿಯಾಗಿ ಎರಕಹೊಯ್ದು -

ಸುಖದುಃಖ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಜೇವೊಡೆದು
ಬಾಳಹೊಂಗನಸಿನಲಿ ರೂಹುವಡೆದು,
ಮೋಡಗಳ ಕರುಮಾಡದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಾತ್ಮದಲಿ
ಕರೆಯುವನು ಕವಿ ಜನದ ಮೇಲ್ಮೆವಡೆದು.

ಸ್ಫೂರ್ತಿಸುಂದರಿ ರಸೋನ್ಮಾದಿನಿಯು, ಚಂಚಲೆಯು
ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗೆಲ್ಲ ಸಿಲುಕದವಳು;
ಜೀವನದ ವಿವಿಧಾಂಗ ರಂಗದಲಿ ಮೈ ಮರೆತು
ನಿಂತಿರಲು ಅರಿಯದೆಯೆ ಮಿಂಚಿ ಬಹಳು.

ಕೋಗಿಲೆ

೧

ಈಗ ತಾನೆ
ಬಂದಿತೇನೆ
ಮಧುರ ಕಂಠ ಕೋಗಿಲೆ?
ಜಗದ ಬಿನದ
ನಿನ್ನ ಮುದದ
ಗಾನವಾಯ್ತು ಒಮ್ಮೆಲೇ!

೨

ಕೆಂಪು ತಳಿರು
ಕಂಪಿನಲರು
ಸೂಸುತಿಹುದು ಮಾಮರಾ
ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಎಲ್ಲ ಮರೆತು
ಉಲಿಯುತಿರುವೆ ಸುಮಧುರಾ.

೩

ಗಾನ ಕೇಳಿ
ಮೌನ ತಾಳಿ

ಮೂಕವಾಯ್ತು ಭಾವನಾ;
ಮನುಜಲೋಕ
ದಿವಿಜನಾಕ
ಗೈದ ಕುಹೂ ಕೂಜನಾ.

೪

ಎದೆಯು ಮಿಡಿದು
ತಾಳ ಹಿಡಿದು
ಕುಣಿಯುತಿಹುದು ಈ ಚಣಾ;
ರಸದ ಕಡಲು
ಹಿಗ್ಗಿನೊಡಲು
ತರತರಂಗ ಬಾಜನಾ.

೫

ರಸದ ಚಿಲುಮೆ
ಹರಿಸಿ, ಒಲುಮೆ
ಸುಧೆಯ ನೀಡು ಕೋಗಿಲೇ
ಮೌನ ಧ್ಯಾನ
ನಿನಗೆ ಊನ
ಕುಕಿಲು ಜಾಣ ಕೋಗಿಲೆ.

ಮಾಯಾ ಕೋಲಾಹಲ

ಮಮಕಾರ ಮೋಹಿನಿಯರೊಸೆದಿಟ್ಟ ಮೂರ್ತಿಯೆನೆ
ಚೆಲುವು ಮೈವೆತ್ತಂತೆ ರತಿಯ ಪುತ್ಥಳಿಯಂತೆ
ಜನಿಸಿರ್ದ ಮಾಯೆ ಕಳೆಯೇರಿ ಬಗೆಗೊಳ್ಳುತಿರೆ,
ವಿಧ ವಿಧದ ಹಾವಭಾವಂಗಳಲಿ ಭಣಿತೆಯಲಿ
ಎಸೆದಿರಲು, ಜ್ಞಾನಿ ನಿರಹಂಕಾರರಮಿತ ತಪ-
ಸೂನು ಶಿವರೂಪಾದ ಅಲ್ಲಮಂ ಮಧುಕೇಶ
ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಸುತಿರೆ ಮದ್ದಳೆಯ ಸೊಲ್ಲಿಗನು -
ಮೋದಿಸುತ ಮೋಹಿಸಿದಳಾ ಮಾಯೆ ಕಾಮಿನಿಯು !

ಪಾರ್ವತಿಯ ತಾಮಸದ ಗುಣಗಳಿಕೆ ಮಾಯೆಯಲಿ
ಮದನಾಗ್ನಿ ಹೊತ್ತಿತೆನೆ ಬೇಟವಟಮುಟಿಸುತಿರೆ,
ಅಲ್ಲಮನು ಕಂಗಳಿಗೆ ಮಿಂಚುತಿರೆ, ಚುಂಬನಕೆ
ನಿಲುಕದಿರೆ, ಅಪ್ಪುಗೆಗೆ ಸಿಲುಕದಿರೆ, ಬರಿ ಬಯಲು
ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಮೈಸೋತ ಮಾಯೆ ಚಿಂತಾಕುಲಂ
ಭಾವಿಸಲು ನಿರ್ವಯಲು ಮಾಯೆ ಕೋಲಾಹಲಂ.

ತಂಗಿಯ ಓಲೆಯನ್ನೋದಿ...

'ಒಂದೆ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೊಳಿತಿತ್ತು'
ಎಂಬ ಮುತ್ತಿನ ಸಾಲು ತಂಗಿಯೋಲೆಯೊಳಿತ್ತು:
ಓದುತೋದುತಲಿರಲು ಕಣ್ಣು ಹನಿಗೂಡಿತ್ತು;
ಕಿವಿಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನುಡಿಯೆ ಪಡಿನುಡಿದಿತ್ತು;
ಮೈನವಿರೊಳದ್ದಿತ್ತು; ಎದೆಯ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ
ಧನ್ಯತೆಯ ವಿಮಲಜಲ ತುಂಬಿತುಳುಕಾಡಿತ್ತು.

ಅವಳಂತರಂಗದೆಳವಳ್ಳಿ ದಾಂಗುಡಿಯಿಟ್ಟು
ಕೃತಕತೆಯ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಮೀರಿ ಮಮತೆಯ ತೋರಿ
ಎನ್ನೆದೆಯನಾವರಿಸಿ ಕರುಣೆ ಹೂ ತಳೆದಿತ್ತು;
ತಿಳಿಯೊಲವು ನರುಗಂಪ ಸೂಸಿತ್ತು; ಪೂಸಿತ್ತು.
ಬಾಳಕೊಳಗುಳದಲ್ಲಿ ನೋವಿನೆಳದಾಟದಲಿ
ಆಶೆಯಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಹುಡಿಗೂಡುವನಿತರಲಿ
ಗಾಸಿಗೊಂಡಿಳೆಗೊರಗಿ ಕಣ್ಣವೆಯು ಜಡಮಾಗಿ
ಬದುಕಿರುವ ಜೀವಿಗಿ ಹುದದುವೆ ತಣ್ಣೆಳಲಾಗಿ.

'ಗೆಲುವೆನೆಂಬುವ ಭಾಷೆ'

ಸಂಸಾರ ದಂದುಗದ ಹುರಿಹಂಚಿನಲಿ ಬೆಂದು
ಹುರುಪಳಿಸಿ ತಡಬಡಿಸಿ ನಾಣುಗೆಟ್ಟೋಡುತಿಹ
ಅಳಿಮನದಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿ, ನಂಬದಿಹ ನಚ್ಚದಿಹ
ಡಾಂಭಿಕದಲಂಕಾರ ತೊಟ್ಟ ಜೀವವೆ ಎಂದು
ಎಂದು ನಿನ್ನಯ ಬಾಳಿಗೊಂದು ನಿಲುಗಡೆ ಸಂದು
ಕಲ್ಯಾಣಮಾದಪುದು, ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವದು?
ಭಾವಶುದ್ಧಿಯ ಪಡೆದು ಮಿಥ್ಯತೆಯ ಕನಸೊಡೆದು
ಸತ್ಯ ಶಿವ ಸೌಂದರ್ಯಗಳನರಿತು ಹಾಡುವದು?
ಶರಣ ಸಂದೇಶದಪರಂಪಾರ ಜಲಧಿಯಲಿ
ಮುಳುಗಿ ಕಾಣಲ್ಲಿಹುದು ವಚನ ರತ್ನದ ರಾಶಿ;
ಬೆಳಗಿನೊಳಗಿನ ಮಹಾ ಬೆಳಗಿನಿಂದುದ್ಭವಿಸಿ
ಘೋಷಿಸುವದೊಂದು ನುಡಿ ನವಖಂಡ ಪೃಥ್ವಿಯಲಿ:
'ಎಲೆ ದೇವ ನಿನ್ನದಿದೆ ಕೊಲುವೆನೆಂಬುವ ಭಾಷೆ
ಆದರಿದೊ ಭಕ್ತನದು ಗೆಲುವೆನೆಂಬುವ ಭಾಷೆ.'

ಮೇಘೋಪಾಸನೆ

ಎಂದಿನಿಂದಲೋ ಬಾನಬಟ್ಟೆಯಲಿ ಮೋಡ ಓಡುತಿಹವು!
ನೋಡ ನೋಡುತಿರೆ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳು ದಾಟಿ ಸಾಗುತಿಹವು;
ಗಾಳಿ - ಗೆಳೆಯರೊಡನಾಟವಾಡಿ ಬೇಸರವ ನೀಗುತಿಹವು.
ಹಸುಳರಂತೆ ನಸುನಕ್ಕು ಅಂಬೆಗಾಲಿಕ್ಕಿ ನಡೆಯುತಿಹವು.

ಹಂಸ ಕುರಿಯಮರಿ ಆನೆ ಒಂಟೆ ಹಸು ಪ್ರಾಣಿರೂಪ ತಳೆದು
ತಾಗಿ ತುರುಗಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಕೆಯ್ದುವಾ ಸೈನ್ಯದಂತೆ ನಡೆದು;
ಉಣ್ಣೆಯಾಗಿ ಮಿದುಬೆಣ್ಣೆಯಾಗಿ ಹಿಂಜಿರುವ ಅರಳೆಯಾಗಿ
ತೊಟ್ಟಿಲಾಗಿ ತೂಗುವವು ಮೋಡಪಡೆ ನೆಡೆವ ಬೆಟ್ಟವಾಗಿ.

ಕ್ಷಿತಿಜದಂಚಿನಲಿ ಸಂಚುವೆತ್ತು ಮುಂಜಾವು ಮೌನವಾಂತು
ತಲೆಯ ಬಾಗಿ ನಿಂತಿರಲು ಬಾಲರವಿ ಕಿರಣಕೈಗಳೋತು
ಉಬ್ಬಿ ತಬ್ಬಿ ಚೆಂಬೆಳಕನುಣಿಸಿ ಹೊಂದೊಡವ ತೊಡಿಸಿ ಮುಡಿಸಿ
ರಮಿಸಲಾಗಿ ನಿಬ್ಬಣದ ಬೀಗರೆನೆ ಹರುಷ ಗರುವವೆರಸಿ -

ನೀಲಗಗನದಲಿ ತೇಲಿಬಹವು ಸಿಂಗಾರಗೊಂಡು ಮುದದಿ
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲಿ ಯಕ್ಷಕನ್ನೆಯರ ಬಿನದ ಲೀಲೆ ತೆರದಿ ;
ವ್ಯೋಮರಂಗದಲಿ ಗಾಳಿಸಂಗದಲಿ ನಲಿದು ನೃತ್ಯವಾಡಿ
ಮುಗಿಲಯುಗಲಗಳು ಮುಂದೆ ಸಾಗುವವು ಬಂದ ದಾರಿ ನೋಡಿ.

ಹೊತ್ತುಮೀರಿ ನಡುನೆತ್ತಿಗೇರಿ ಬರೆ ಬಿಸಿಲಹಣ್ಣನುಂಡು
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೇ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯೊಲು ನಿಲ್ಲುವುದನು ಕಂಡು
ಮೂರು ದಾರಿ ಕೂಡಿರುವ ಧೂಳಿಯೊಡನೆದ್ದು ಗಾಳಿ ಬೀಸೆ
ಎತ್ತಲೆತ್ತಲೋ ಕತ್ತನೆತ್ತಿ ಸಾಗುವವು ಜೀವರೋಸೆ.

ಯಾವ ಹರಕೆಯನು ಹೊತ್ತು ಹಡೆದಳೋ ಕಡಲರಾಣಿ ಇವನು!
ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕೂ ಭ್ರಮಿಸುತಿರುವ ಕ್ರಮವರಿತ ತ್ರಿಪುರ ಹವಣು.
'ನಿಂತ ಬಾಳು ಬಾಳಲ್ಲ. ಮಲೆತು, ನಿಂತಿರುವ ನೀರು ನೋಡ'
ಎಂದು ಜಗದ ಜಂಗುಳಿಗೆ ಅರುಹಲಿಕೆ ಬಂದವೇನೊ ಮೋಡ!

ಕಾದು ಸೀದು ನೆಲ ಮೋದಗೆಟ್ಟು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಹಲುಬುತಿರಲು
ತಾರವಾದ ತಿರೆ ಪ್ರಾಣತಂತುವೊಲು ತಂಪು ಗಾಳಿ ಹುಗಲು
ಕರುಣೆ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಸುರಿವ ತೆರ ಮೋಡದೊಡಲಿನಿಂದ
ಮಳೆಯು ಬೀಳೆ ಹೊಸ ಕಳೆಯು ಹೊಮ್ಮುವದು ಇಳೆಯ ಬಸಿರಿನಿಂದ.

ತಂಪು ಸೊಂಪು ಏನಿಳೆಯ ಕಂಪು! ಸುರಿಮಳೆಯ ತಳಿಯಸೆಳಕು
ಮೋಡ ಸರಿಸಿ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿರಲು ರವಿ, ಹೊನ್ನ ಬಿಸಿಲ ಥಳಕು.
ನರಿಯ ಮದುವೆ ನಡೆದಿರಲು ಮುತ್ತುಹನಿ ಚೆಲ್ಲವರಿದ ಸೊಗವು
ತಡೆದರಿಲ್ಲ ಚಣ ಮಾಯವಾಗುವದು ಮುಗಿಲಕಾಂತಿ ಹರವು.

ಆಹ! ನೋಡ ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ಮೋಡ ಹನಿಯಂಬನೆಸೆಯುತಿಹುದು
ಏಳು ಬಣ್ಣಗಳ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜಿ ಪುಟಿಯುತಿಹುದು.
ಬಾನು ಬುವಿಯ ಅಂತರವನಳೆದು ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ಸೇತು ನಿಲಿಸಿ
ಮೆರೆಯುತಿಹುದು ಸಿರಿ ಸಗ್ಗದಪ್ಸರೆಯ ಸೆರಗ ಬೆರಗೊ ಎನಿಸಿ.

ಅಸ್ತಗಿರಿಗೆ ರವಿ ತೆರಳುತಿರಲು ಓ, ಬಾನ ತುಂಬ ಹಬ್ಬ!
ಬಣ್ಣದೋಕುಳಿಯ ಮಿಂದ ಮೇಘಪುರ ಬಾನಿನೆದೆಯು ಕಬ್ಬ.
ಸಂಜೆಯಾಗಸದಿ ಕಪ್ಪು ಮೋಡವೂ ಹೂವಿನಂತೆ ಅರಳಿ
ಬಾಳು ಒಳ್ಳಿತೆನೆ ಕಣ್ಣ ಸೆಳೆಯುವದು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡದೆ ಮರಳಿ.

ಇರುಳಿನಾಳದಲಿ ತೆಪ್ಪಗಾಗಿ ತಿರೆ ನಿದ್ರೆಗೈಯುತಿರಲು
ಕಾರಮುಗಿಲು ತೇರ್ಗೈಸಿ ಬರಲು ಜಗ ಕಪ್ಪು ತಿಮಿರ ಕಡಲು;
ಮಿಂಚು ಗ್ಗೊಂಚಲಲಿ ಬೆಳಕ ಚಿಮ್ಮುತಲಿ ಹೊಸತು ಮಾಯೆ ಎನಿಸಿ
ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಧಡಧಡಿಸಿ ಗುಡುಗೆ ಘನಘೋರ ಮಳೆಯಸುರಿಸಿ.

ಚಿಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಮಾ ಏನು ಸಂಭ್ರಮಾ ಮನದ ಭ್ರಮೆಯ ಹರಿಸಿ
ಮನುಜಲೋಕ ಮಂದಾರನಾಕವಾಗಿರುವುದೇನೊ ಸ್ಮರಿಸಿ;
ತಿರುಕರಂತೆ ಸೋಮಾರಿಯಂತೆ ತುರುಮೋಡ ತಿರುಗುತಿರಲು
ಚಂದ್ರನೆದೆಯ ಚೆಲ್ವೆಳಕ ನೀಡುವನು ಸ್ನೇಹಕಾಗಿ ಬರಲು.

ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯಂತೆ ಮೋಡ ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು
ಬಾನದೇಗುಲದಿ ಬೆಳ್ಳಿ ತೇರಿನೊಲು ಮಂದವಾಗಿ ನಡೆದು -
ಸಾಲುಗೊಂಡು ಕೆಲ ಮೋಡದಂಡು ಗಿರಿಶಿಖರದಲ್ಲಿ ತಳುವಿ
ಬೆಳ್ಳಿ ಬಟ್ಟಲದ ಸುಧೆಯ ಕಾಯುವವು ಆಗದವರ ತರುಬಿ.

ಏಸು ರಾಜ್ಯದಲಿ ಅಲೆದರೂನು ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತಿದಕೆ
ಏಸೊ ಜನದ ಮತ್ತೇಸೊ ಬನದ ಸಿರಿಕಾಂಬ ಕಣ್ಣೊ ಇವಕೆ!
ಸುತ್ತುತಿರುವ ಧರೆ ಸುತ್ತು ತಿರುಗುತಿವೆ ತಲುಪಲಿಲ್ಲ ಕೆಲಕೆ
ಸುರಿಯಬೇಕು ಸರಿ, ನೀಗಬೇಕು ಉರಿ - ಎಂಬ ಬಯಕೆ ಇವಕೆ.

ಮುಗಿತವಿಲ್ಲದಿಹ ಗಗನದಲ್ಲಿ ಹಗಲಿರುಳಿನಲ್ಲು ಪಯಣ
ಬೆಂದ ನೆಲಕೆ ಕಣ್ಣೀರ ಕರೆಯೆ ಅದೆ ಸಾರ್ಥಮಾಯ್ತು ಹರಣ.
ದಿಗ್ದಿಗಂತಗಳ ಹಂತವೇರಿ ಅಗ್ಗಲಿಸುತಿಹವು ಕಣ್ಣ,
ಬಾನದಿಬ್ಬಣದಿ ಬಣ್ಣತಿಣ್ಣದಲಿ ನುಣ್ಣಗಾದುವಣ್ಣ.

ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಮುಗಿಲ ಕಂಡು ಮೈಮರೆತ ದಿನಗಳೆನಿತು!
ಅವುಗಳಾಟದಲಿ ಮೈಯಮಾಟದಲಿ ಜೀವ ತುಂಬಿ ಬಂತು.
ಗಾಸಿಗೊಂಡ ಎದೆಯಾಸೆ ಕನಸುಗಳನಲ್ಲಿ ನೇಯುತಿಹೆನು
ಹಕ್ಕಿ ಮೋಡದೆಡೆ ಹಾರಿ ಹಾಡುವೊಲು ಕರೆಯ ಕೇಳುತಿಹೆನು.

ಮೇಘಮಂಡಲವು ಜಗದ ಜನದ ಮನದಾಸೆ ಗೋಪುರಹುದು
ಗತಿಸಿ ಹೋದ ಹಿರಿಜೀವರುಗಳ ಹಿರಿ ತತ್ವ ಸಾರುತಿಹುದು;
ಧೀರ ಪೌರುಷದಿ ಬಾಳ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಮಿಂಚಿರೆಂಬ ಉಲುಹು
ಇಷ್ಟವಿರದ ಕಡುಕಷ್ಟವಡಸಿದರು ಮೊಳಗಿರೆಂಬ ಬಲುಹು.

ಗಾಳಿಗೂಡಿ ಕಿರುಮೋಡವಾಗಿ ಬಾನೆಲ್ಲ ಅಲೆಯುವಾಸೆ
ಬಾನದೇಗುಲದಿ ನಮ್ರನಾಗಿ ಮೈದುಂಬಿ ನಿಲ್ಲುವಾಸೆ.
ಮಳೆಯಬಿಲ್ಲ ಮೈದೊಡವ ಧರಿಸಿ ಮಣಿಹನಿಗಳಾಗುವಾಸೆ.
ಚಂದ್ರನೆದೆಯ ತಿಳಿಯೊಲವನುಂಡು ಶ್ರೀಕಾಂತಿಪಡೆಯುವಾಸೆ.

ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಎನಿತೆನಿತೊ ಆಸೆ ಅದಕಾದಿ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲ;
ಹಿಂದು ಹಿಂಡಿನಲಿ ತೋರಿ ಮರೆಯುತಿವೆ ಏಕೊ ಯಾವ ಬಲ್ಲ;
ಹಿರಿದು ಮನಸು ಹಿರಿದಾದ ಭಾವ ಮುಗಿಲಗಲವಾಗಬೇಕು
ಮೋಡನೋಡಿ ದಿಙ್ಮೂಢನಾಗಿ ಮೈಮರೆವೆನಲ್ಲ - ಸಾಕು.

ಒಳ್ಗರಿಗೆ

೧

ನೀಲ ನೀಲ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿರುತ ಬಾನಲಿ
ತಾಳಗೆಟ್ಟ ತಿರೆಯ ಬಾಳಿನಾಚೆ ಬಯಲಲಿ
ತಿಳಿಯಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವರಿದನಂತ ಪಟದಲಿ
ಬರೆದೆನಯ್ಯ ಗುರಿಯ ಚಿತ್ರ ಎದೆಯ ಕುದಿಯಲಿ.
ಒಳಿತು ಕೆಡಕು
ಮನದ ಮಿಡುಕು
ಮೇರೆ ಮೀರಿ ಹಾತೊರೆದಿರೆ
ದೇಹವೆಲ್ಲ ತತ್ತರಿಸಿರೆ
ಕಿರಣಕಂಡೆನು
ಹರುಷಗೊಂಡೆನು:
ಆದರೇಕೊ ಶಾಂತಿ ಬಾರದಯ್ಯೊ ಮನಸಿಗೆ
ಉರುಳುತಿಹುದು ಜೀವಝರಿಯು ಅಳಲ ಕಡಲಿಗೆ.

೨

ಕಲ್ಲು-ಮುಳ್ಳು ತುಳಿದು ದಾರಿ ಸಾಗುತಿರುವೆಡೆ
ಹೆಜ್ಜೆಗೊಂದು ಬಿಜ್ಜೆನುಡಿಯ ನೆನಪು ಬರುವೊಡೆ
ನಂಬಿದಂಥ ಬಿಂಬ ಕಣ್ಣ ಸೂರೆಗೊಂಡೊಡೆ
ಒಲವಿನೊಂದು ಸೂತ್ರವಿಡಿದು ಬರುವೆ ನಿನ್ನೆಡೆ.

ನನ್ನದೇನು?
ನಾನೆ ನಾನು!
ಉಳಿದ ಒಡವೆ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ
ಅದರ ಬಯಕೆ ನನಗೆ ಹೊಲ್ಲ;
ಇದುವೆ ಪಂಥವು
ನನ್ನ ಹಂತವು
ಬಾಡುತಿಹುದು ಎದೆಯ ಮುಗುಳು ಬೆಳಕಿನಾಸೆಗೆ
ಉರುಳುತಿಹುದು ಜೀವಝುರಿಯು ಅಳಲ ಕಡಲಿಗೆ.

೩

ಬಿಡುವಿನೆಡೆಗೆ ಸಾಗಲೆಂದೆ; ಇಲ್ಲ ಬಿಡುಗಡೆ
ಬಯಸಿದನಿತು ಬಿಗಿಯುತಿಹುದು ಬಂಧವೊಂದೆಡೆ
ಎನ್ನ ಪಾಡಿಗೆನ್ನಬಿಡದು, ಎಲ್ಲಿ ನಿಲುಗಡೆ?
ಬೇರೆಯೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಎಳೆಯುತಿಹುದು ತನ್ನೆಡೆ.
ಸಾಗಲೇನು,
ನೀಗಲೇನು?
ಎದೆಯು ಮಿಡಿದು ಕಾತರಿಸಿರೆ
ಬಾಳಿನಾಸೆ ಪೂತ್ಕರಿಸಿರೆ
ಕಣ್ಗೆ ಕತ್ತಲು,
ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲು.
ಗಾಢತಮದ ಗೂಢ ನಿಬಿಡ ಕಾಡಿನೊಡಲಿಗೆ
ಉರುಳುತಿಹುದು ಜೀವ ಝುರಿಯು ಅಳಲ ಕಡಲಿಗೆ

೪

ನನ್ನ ನಿನ್ನ ನಡುವೆ ನೂರು ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲ,
ಇದ್ದರೇನು, ಇಲ್ಲವೆನಿಸಿಬಿಡುವ ಹಂಬಲ,

ಮತಿಯು ಕಲಕದಿರಲಿ, ಆಗದಿರಲಿ ಚಂಚಲ
ಸೋಲು - ಗೆಲವು ನೋವು - ನಲವು ನೆಳಲು ಬೆಳಕಲ
ಬಿಗಿದ ಮುಷ್ಟಿ
ನೆಗೆದ ದೃಷ್ಟಿ
ಕಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕಲ್ಲಾಗಿರೆ
ಉಕ್ಕಿಗಿಂತ ಉಕ್ಕಾಗಿರೆ.
'ಸಿಡಿಲ ಹಿಡಿವೆನು!
ಕಡಲ ಕುಡಿವೆನು!'
ಅಂತರಂಗ ನುಡಿವುದಿಂತು ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ
ಉರುಳುತಿಹುದು ಜೀವಝರಿಯು ಅಳಲ ಕಡಲಿಗೆ.

೫

ಬಾನ ಗುರಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಚಿಕ್ಕೆ ಮಿನುಗು ಮಿನುಗೆಲೆ
ನೊಂದ ಬೆಂದ ಜೀವಿಗಿನಿತು ಬೆಳಕ ತೋರೆಲೆ
ಪಂದೆಯಾಗಿ ಜೀವಿಸುವದು ಬೇಡ ಬೇಡೆಲೆ
ಮುಂದಿನೊಳಿತು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ತೇಯಲೆ.
ಇಂದಿನಿಂದ
ಗಂಧಚೆಂದ
ಕೀಳು ಬಾಳಿನಿಂದ ನೀನು
ಮೇಲಕೆತ್ತಲಾರೆಯೇನು?
ಹೇಳು ಒಳ್ಗರಿ.
ತಾಳೆ ಬಾಳುರಿ
ನನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯೆ ಮಹಾದರ್ಶಕೆ
ಉರುಳುತಿಹುದು ಜೀವಝರಿಯು ಅಳಲ ಕಡಲಿಗೆ.

ನಂಜುಂಡನಾಗಿ ಬಾಳು

೧

ನಿಮಿನಿಮಿಷಕೂ ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗಿ ಬರುತಲಿವೆ
ನೈರಾಶ್ಯದಭ್ರಂಗಳು;
ಬಾಳ ಬಾಂದಳದಲ್ಲಿ ತೊತ್ತಳಂದುಳಿಯುತಿವೆ
ಬೆಳಕೆಲ್ಲಿ? ಬರಿಯ ಇರುಳು!
ಒಂದಾದರಿನ್ನೊಂದು ಮುಂಬರಿದು ಕಂಗೆಡಸಿ
ಕಾಳುಗೆಟ್ಟೋಡಿಸುವವು;
ಬೆಂದೊಡಲ ಕಡಲಾಳ ಹಿರಿಯಾಸೆ ವೀಚಿಗಳು
ದಂಡೆಗಪ್ಪಳಿಸುತಿಹವು.
ದನಿಯು ಮರುದನಿಗೊಂಡು ಸೋಲುಗಳು ಸಾಲ್ಗೊಂಡು
ತಾಂಡವಂಗೈಯುತಿಹವು,
ಎದೆಯಟ್ಟ ನಿರಿನಿಟಿಲು ; ಹೂಗಿಡಕೆ ಬರಸಿಡಿಲು
ಬಡಿಯುತಿರೆ ಬಾಳ್ವುದೆಂತು?

೨

ಸಂಜೆಯಾಗಸದಲ್ಲಿ ಹೊಂಬೆಳಕು ಚಿಮುಕಿರಲು
ಕಾರ್ಮೋಡ ಹೂವಾಗದೆ?
ಜೀವನದ ಕಣದಲ್ಲಿ ಆ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿಬರೆ
ಹೆದ್ದಾರಿ ತೋರಬಹುದೆ?

ಉತ್ತಿಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ಮೊಳಕೆಯಲಿ ಹೊರಬಂದು
ಚಿಗುರಾಗಿ ಚೆಲ್ವರಿದಿರೆ,
ಹೂವಾಗಿ ಮಿಡಿಯಾಗಿ ಪಾಡಾಗಿ ಹಣ್ಣಾಗೆ
ಕಷ್ಟವೆನಿತನುಭವಿಸಿರೆ!

೩

ವಿಧಿಯಾಟದೇರಾಟ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆಲ್ಲ
ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲು ಜೀವ;
ಕಲ್ಲುಕಲ್ಲಾಗಲೆದೆ ಸಂಕಷ್ಟ ಸಂತತಿಗೆ
ಅಣಿಗೊಂಡ ವಜ್ರಾಯುಧ.
ಕುದಿಕುದಿದು ಬೆಂದು ಬೇಗುದಿಗೊಂಡ ನಿನ್ನಾಸೆ
ಹೊರಚೆಲ್ಲಿ ಹರಿಯದಿರಲಿ;
ಬಂದಡರಿದೆಡರು ತೊಡರುಗಳೆಲ್ಲ ಹೊಸ ಹೊಸೆದು
ಬತ್ತಿಗೈ ಸೊಡರಾಗಲಿ.
ನಿನ್ನೊಡಲ ಕಡಲ ಕಡೆ, ಬರುವಮೃತ ವಿಷಗಳನು
ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕುಡಿಯುತಿರಲು,
ಬರಿಯ ವಿಷ ಕಾರದಿರು ಲೋಕ ತಲ್ಲಣಿಸೀತು
ನಂಜುಂಡನಾಗಿ ಬಾಳು.

ಏಕಿನಿತು ಮರುಗುತಿಹೆ?

ಏಕಿನಿತು ಮರುಗುತಿಹೆ ಕೊರಗಿ ಸಣ್ಣಾಗುತಿಹೆ
ಬಯಕೆ - ನಂದನ ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿಯಾಯ್ತೆ?
ಎದೆಯ ತಿಳಿಗೊಳದಮಲ ಕಮಲ ದಲ ಹಾಸಿನಲಿ
ಅಣಕು ನುಡಿಗಳ ವಿಕಟ ನಾಟ್ಯವಾಯ್ತೆ?

ಜೀವನದಗಾಧಮಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲೊಂದು
ಬಾಣ ನಟ್ಟಿರೆ ಅದಕೆ ನರಳಬಹುದೆ?
ಇದಕಿಂತಲೂ ಘೋರ ಎಡರೆದ್ದು ಬಡಿಯಲಿವೆ
ನೊಣೆಯಲಿವೆ, ಅದನರಿಯದೇನು ಬಗೆದೆ?

ಒಮ್ಮೆ ತಲೆಗೊಟ್ಟಿರಲು ಹಿಂಜರಿಯದಿರು ಮನವೆ
ದೋಷ ನೂರಾರದಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಲಿ;
ಗೋಡೆಗೊಗೆದಿಹ ಚೆಂಡು ಹಿನ್ನೆಗೆದು ಬರುವಂತೆ
ಹುಸಿಯಾಟ ಗೆಲ್ಲುವದೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ?

ನಿನ್ನ ದಾರಿಯ ನೀನು ಹುಡುಕುತಿರು ಪಯಣದಲಿ
ಹಲವು ಮನಗಳ ತಣಿಪ ಆಸೆ ಬೇಡ;
ನಿನ್ನ ಗುರಿಯದೊ ದೂರ, ಸೇರಲೆಳಸುವ ಧೀರ
ಕರ್ತವ್ಯಚ್ಯುತನಾದರಯ್ಯೊ ಕುರುಡ.

ಬಾಳು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ ಕೋಟೆಗಿಂತಲು ಕಠಿನ
ಜೇಡಬಲೆಯಂತೆ ಬಲು ಜಟಿಲಕುಟಿಲ;
ಆ ಬಲೆಗೆ ಅಂಟಿರುವ ಮಂಜುಹನಿಯೊಲು ತೊಳಗು
ನೊಣವಾಗಿ ನುಗ್ಗಿದರೆ ಜೀವ ವಿಫಲ.

ಏಳು ಮೇಲೇಳು ತಿಳಿವೆಳಕಿನೆಡೆ ಕೈ ನೀಡು
ನಿನ್ನ ಬಗೆ - ಬೊಗಸೆಯಲಿ ಒಲವು ಸುರಿದು -
ಮೊಗದ ದುಗುಡದ ಮೋಡ ಮಿಂಚು ನಗೆ ತಳೆಯುವದು
ತಣಿಸುವದು ಎದೆಗುದಿಗೆ ಮಳೆಯನೆರೆದು.

ತಾಳ್ಮೆ

ಬಾಳಕೊಳಗುಳದಲ್ಲಿ ಚೀರಾಡಿ ಬೋರಾಡಿ
ಬಡಬಡಿಸಿ ಅಟ್ಟುಂಡುದೇನು ಜೀವ?
ದಿನಬೆಳಗು ಅವರಿವರ ಬಾಯಮಾತಿನ ಕಂತೆ
ಮೋಡಿಯಲಿ ಕಳೆದರೇನೆದೆಯ ನೋವ?

ತಲೆಗೊಂದು ನುಡಿಯುವರು, ಪಂಥವನೆ ಹೂಡುವರು
ತಾವೆ ಅತಿರಥರೆಂದು ಸಾರುತಿಹರು;
ಅರೆಗೊಡದ ಬುಡುಬುಡಿಕೆ ಅಲ್ಪತೆಯ ತೋರ್ಪಡಿಕೆ
ತಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹೊಟ್ಟ ತೂರುತಿಹರು.

ಗಂಭೀರ ಗಿರಿಯೆದುರು ಬಿರುಗಾಳಿ ಗುಲ್ಲು.
ತುಂಬಿದಂಬರದಲ್ಲು ಶಾಂತಮಯ ಸೊಲ್ಲು.
ಮೌನ-ಗಾನ-ಧ್ಯಾನ ತವಸಿಯಂತಾಗು
ಬಾಳಿನುಯ್ಯಾಲೆಯನು ತಾಳ್ಮೆಯಲಿ ತೂಗು.

ನಾವಿಬ್ಬರು

(ರವೀಂದ್ರರ ಕವನವೊಂದರ ಬಾವಾನುವಾದ)

ಹೂತೋಂಗಲಲಿ ಕುಳಿತು ಹೊಂಬಕ್ಕಿ ಹಾಡುತಿರೆ
ಎನ್ನೆದೆಯು ಸಂತಸದಿ ಕುಣಿಯುತಿಹುದು;
ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೆ ಹಳ್ಳಿಯಲಿ ಬಾಳಿಹೆವು,
ಈ ಬಗೆಯ ಬದುಕೆಮ್ಮ ಹಿಗ್ಗಿಸಿಹುದು.

ನಮ್ಮ ತೋಪಿನ ನೆಳಲ ಹಸುರ ಮೇಯಲು ಬಹವು
ಅವಳ ಮುದ್ದಿನವರೆಡು ಕುರಿಮರಿಗಳು;
ಹಾದಿ ತಪ್ಪುತ ನಮ್ಮ ಗೋದಿ ಹೊಲಕೈತರಲು
ಅಕ್ಕರತೆ ತೋಳಿನಲಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಲು.

ನಮ್ಮೂರು 'ಕಂಜನಾ', ಹರಿದಿಹುದು ಹೊಳೆಯೊಂದು
'ಅಂಜನಾ' ಎಂದದನು ಕರೆಯುತಿಹರು;
ನಮ್ಮೂರಿನವರೆಲ್ಲ ನಾನೆಂದರರಿತಿಹರು-
'ರಂಜನಾ' ಎಂದವಳಿಗಿಟ್ಟ ಹೆಸರು.

ನಮ್ಮ ಬನದಲಿ ಹುಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿರುವ ತುಂಬಿಗಳು
ಅವಳ ಬನಕೋಡುವವು ಜೇನರಸಲು,
ಅವಳ ತೋಟದಲರಳಿ ಜಗುಳಿರುವ ಹೂಜಲ್ಲಿ
ನಾವು ಮೀಯುವ ಝರಿಗೆ ತೇಲಿ ಬಹವು.

ನಮ್ಮೆರಡು ಬೀಡುಗಳ ನಡುವಿರುವ ತಾಣದಲಿ
ಒಂದೆ ಹೊಲವಿಹುದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತುಂಬಿ;
ಅವಳ ಹೊಲದಿಂದೆಮ್ಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಹವು
ಒಣಗಿರುವ ಕುಜ್ಮಹೂ ಬುಟ್ಟಿದುಂಬಿ.

ನಮ್ಮೂರು 'ಕಂಜನಾ', ಹರಿದಿಹುದು ಹೊಳೆಯೊಂದು
'ಅಂಜನಾ' ಎಂದದನು ಕರೆಯುತಿಹರು;
ನಮ್ಮೂರಿನವರೆಲ್ಲ ನಾನೆಂದರರಿತಿಹರು -
'ರಂಜನಾ' ಎಂದವಳಿಗಿಟ್ಟ ಹೆಸರು.

ಚೈತ್ರಮಾಸದಲವಳ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ದಾರಿ
ಮಾಮರದ ಕಮ್ಮಲರ ಕಂಪೊಗೆವುದು;
ಅವಳ ಅಗಸೆಯ ಬೆಳೆಯು ಮಾಗಿ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಬರಲು
ನಮ್ಮ ಪುಂಡಿಯು ಹೂತು ಚೆಲ್ವರಿವುದು.

ಅವಳ ಗುಡಿಸಲ ಮೇಲೆ ಮಿನುಗುತಿಹ ಚಿಕ್ಕೆಗಳು
ನಮ್ಮೆಡೆಗು ಅದೆ ಬೆಳಕ ಚೆಲ್ಲುತಿಹವು;
ಅವಳ ಕೊಳ ತುಳುಕಿಸುವ ತುಂತುರಿನ ಸೋನೆವಳೆ
ನಮ್ಮ ಪೇರಡವಿಯನು ಸೊಕ್ಕಿಸುವದು.

ನಮ್ಮೂರು 'ಕಂಜನಾ'. ಹರಿದಿಹುದು ಹೊಳೆಯೊಂದು
'ಅಂಜನಾ' ಎಂದದನು ಕರೆಯುತಿಹರು;
ನಮ್ಮೂರಿನವರೆಲ್ಲ ನಾನೆಂದರರಿತಿಹರು;
'ರಂಜನಾ' ಎಂದವಳಿಗಿಟ್ಟ ಹೆಸರು.

ಚಂದಿರ

ನೀಲ ನಿರ್ಮಲದಾಗಸದಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿಹ ಚಂದಿರ
ಬಾನು ತೊಳಗಿದೆ ಬುವಿಯು ಬೆಳಗಿದೆ ಶುದ್ಧ ಪಳುಕಿನ ಮಂದಿರ.

ನಿನ್ನ ನಗೆ ತನಿವಳಕ ತುಳುಕಿಸಿ ಸೂರೆಯಾಗಿದೆ ಸುಂದರ
ನಿನ್ನ ದಯೆ ಸುಧೆಯಾಗಿ ಸುರಿದಿದೆ ಬೆಳ್ಳಿಗಿರಣದ ಹಂದರ.

ಚಿಕ್ಕೆ ಚಕ ಚಕ ಜೊನ್ನ ಪೂರದಿ ತೇಲಿಮುಳುಗಿವೆ ಮೋಹನ
ಜಗದ ಜಡ ಬಡ ಜೀವಗೇಹದಿ ಶಾಂತಿಯಮೃತದ ಸೇಚನ.

ಬಾನ ಮೂಲೆಯ ಮೋಡಪಡೆ ಮುದಗೊಂಡು ಬರುತಿದೆ ತೇಲುತ
ಮದುಮಗನ ಸ್ವಾಗತಿಸೆ ನಿಬ್ಬಣ ಹೊರಟ ಸಂಭ್ರಮ ಹೋಲುತ.

ಶಾಂತಿ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿನ ಹಾಲಲಿ ಕರಗಿದಂತಿದೆ ತಿಂಗಳ
ಸುಯ್ಯೆಲರು ಹಾಯಾಗಿ ತೀಡಿದೆ ಹದುಳವೆನೆ ಶುಭಮಂಗಳ.

ದೂರದಿಂದಲಿ ಕೇಳಬರುತಿದೆ ಕೊಳಲ ಕೊರಳಿನ ಗಾಯನ
ಸುಗ್ಗಿಯಲಿ ಹಿರಿಹಿಗ್ಗಿ ರಿಂಗಣಗುಣಿದು ಹಾಡಿದೆ ಜನಮನ.

ಇಂಥ ಸಮಯದಿ ಹಂಬಲದಿ ಬಾಯ್ದೆರೆದ ಸಿಂಪಿದು ಭಾವನ
ತರಗೆಲೆಯು ಗಿರುಕೆನಲು ಮೌನವೆ ಬಿಕ್ಕಿದೊಲು ಬರಿ ಕಲ್ಪನ.

ಹೋರು ಬೀಳ್ವನ್ನೆಗಂ

ಅರರೆ! ನರಜೀವಿ ನರನನಿರಿಯುವದಿದೊಳ್ಳಿತೆ?
ಜಾತಿಮತ ಪಂಥಗಳ ಕೊಳಚೆಯಲಿ ಕಚ್ಚಾಡಿ
ಸೋದರತೆ ಮಾನವತೆ ದಾನವತೆಯಂ ಕೂಡಿ
ಪಾಳ್ಗೈದುದೇನಿದುವೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಘನತೆ?
ನಾಡು ನಿಂತಿಹುದಿಂದು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹೊಸತಿಲಲಿ
ಕಳಚಲಿದೆ ಕೈ ಬೇಡಿ, ಮಿಡಿಯಲಿದೆ ಹೊಸ ನಾಡಿ
ಧುಮುಕಲಿದೆ ಬಿಸಿರಕುತ ಜಯ ಜಯವೆನ್ನಿ ಪಾಡಿ.
ನಲುಮೆ ನೆಮ್ಮದಿ ತುಷ್ಟಿ ಕುಟ್ಟಿಮದ ಪೀಠದಲಿ
ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದತೆ ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವದಿಂದ
ಪೂಜಿಸಿರಿ ಮಾತೆಯನು ನವಜಗವಿಧಾತೆಯನು
ಚಂಡಿ ಚಾಮುಂಡಿಯನು ಭೈರವಿ ಭಾರತಿಯನು.
ಎದ್ದೇಳಿ ಯುವ ಜನವೆ ಗೂಡು ಬೀಡುಗಳಿಂದ
ಜನುಮ ಜನುಮದ ದಾಸ್ಯ ಹರಿತರಿಯುವನ್ನೆಗಂ
ಶಿರವರಿದು ಪೋದೊಡಂ ಹೋರು ಬೀಳ್ವನ್ನೆಗಂ.

ಬಂಧದಿಂ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ

(ಆಗಸ್ಟ್ ಹದಿನೈದು)

ನಾಡಿನೆದೆಯಲ್ಲಿಂದು ಹರುಷ ಉಕ್ಕೇರುತಿದೆ.
ಫಲಿಸಲಿದೆ ಬಹು ದಿನದ ಹಿರಿಯ ಬಯಕೆ;
ನಿಶೆಯಿಂದ ಉಷೆಯೆಡೆಗೆ ಬಂಧದಿಂ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ
ಜನಕೋಟಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತೀರದೆಡೆಗೆ

ಸಾಗಿಹರು; ನೀಗಿಹರು ಹಾಳುಕೊಳೆ ನೆನಹುಗಳ -
ಬಳಿಸಾರಿ ಬಂದಿಹುದು ಸೌಖ್ಯಸುದಿನ;
ಬಾಗಿಹರು ಹೊಸ ನಾಡ ನಾಯಕರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ
ಕೈಗೂಡಲಿಹುದವರ ಭವ್ಯಯಾನ.

ಸುಲಿಗೆ ಮೋಸ, ಸಭ್ಯತೆಯ ವೇಷ, ಸತ್ಯತೆಗೆ ಬಂದ ಹ್ರಾಸ
ಚಿನ್ನದಂತ ನಾಡಿನಲಿ ಕನ್ನ ಕೊರೆದಂಥ ಕಳ್ಳ ಸಾಸ.
ಹಿಂದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಬಂದುಬಾಂಧವರ ಭೇದಬೀಜವೆರಸಿ
ರಕ್ತದೋಕುಳಿಯ ಚೆಲ್ಲಿಸಿದರು ಕಣ್ಣೀರ ಕೋಡಿ ಹರಸಿ.

ದೇಶಭಕ್ತರನು ಸರ್ವಶಕ್ತರನು ಸೆರೆಯ ಕಾಳಕಿಳಿಸಿ
ಲಾಠಿ ಗುಂಡು ದುರ್ದಮ್ಯಶಿಕ್ಷೆ ಮರ್ದನೆಗೆ ರೂಪುಗೊಳಿಸಿ,
ಜನತೆಯುಸಿರ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲೆಂದು ಸುತ್ತಾಡಿತಲ್ಲಿ ದಂಡು
ಅರಸುತನಕೆ ಓಗೊಟ್ಟುದಿಲ್ಲ ಎದೆಗೆಟ್ಟುದಿಲ್ಲ ಬಂಡು.

ಹಡೆದ ತಾಯ್ತಂದೆ, ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನು, ಮನೆಯ ಮೋಹವನ್ನು
ತೊರೆದು ಬಂದು ಹೋರಾಟಕೆಂದು ನೀಗಿದರು ಪ್ರಾಣವನ್ನು
ಅವರು ಸುರಿದ ಕೆನ್ನೀರಧಾರೆ ಮುನ್ನೀರಿನಂತೆ ತೋರೆ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರವಿಯು ಮೂಡಿದನು ; ಮುಖಕೆ ನೆತ್ತರಿನ ಕಲೆಯು ಬೇರೆ.

ಬಂತು ಬಂತು ಬಿಡುಗಡೆಯು ಬಂತು ನಿಲುಗಡೆಯ ಹಾಡ ಬಂತು;
ಬಸವಳಿದ ಜನಕೆ ಯಶಕೋರಿ ಬಂತು ಸಾಮ್ಯತೆಯ ಸುಧೆಯ ತಂತು.
ನರಳಿಕೆಯ ನೋವ ಬಳಲಿಕೆಯ ಸಾವ ಮೆಟ್ಟಿಕ್ಕಿ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು
ಅಮರತೆಯ ಹೀರಿ ಸಮರಸತೆ ಬೀರಿ ಹೊಂದೇರನೇರಿ ಬಂತು!

ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಹೋಳಾದ ನಾಡು ಬೇಸೆದೀತು ಭಯವದೇಕೆ?
ಹಿಂದಾದ ಸಿರಿಯು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಮುಂದಿನ್ನು ಬಾರದೇಕೆ?
'ಭಾರತವು ಒಂದು, ಭಾರತಿಯು ತಾಯಿ, ಕುಲವೊಂದೆ ಭರತಕುಲವು'
ಎಂದೆಂಬ ಘೋಷ ಕೊರಲುಕ್ಕಿ ಬರಲಿ ಬಂದಂತೆ ಹಿರಿಯ ಹೊನಲು.

ಆಳುವವರ ಕುಟಿಲತೆಗೆ ಇನ್ನು ಮುನ್ನಿಲ್ಲವಿಲ್ಲಿ ತಾಣ,
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಹೆಡೆಯೆತ್ತದಿನ್ನು ವಿಷಕಾರಲಾರದಣ್ಣಾ.
ಬೆಂದವರ ಬಳಿಗೆ, ನೊಂದವರ ಕೆಲಕೆ ಮಮತೆಯಲಿ ಬಂದುನಿಂದು
ಅಭಯತೆಯ ನೀಡಿ ಮಂಗಲವ ಹಾಡಿ ಭಾರತಿಗೆ ನಮಿಸಿರಿಂದು.

ಭರತ ಭೂಮಿಯುದ್ದಾಮಕೀರ್ತಿ
ಧವಳತೆಯ ಶಿಖರವೇರಿ -
ಯುಗಯುಗದ ನಿದ್ರೆ ತಾಮಸದ ಮುದ್ರೆ
ಕಡಿದೊಗೆದು ದೂರ ತೂರಿ.

ಸಾವಿನೊಡನೆ ಸೆಣಸಾಡಿ ಗೆದ್ದೆವೋ
ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಸಮರ ಮಾರಿ;
ನಾಲ್ವತ್ತು ಕೋಟಿ ನರಕುರಿಗಳಲ್ಲ
ಕೇಸರಿಗಳೆಂದು ಸಾರಿ,
ಜನಮನದ ರೂಢಿ ಮೌಢ್ಯತೆಯ ಸೀಳಿ
ಮಾರ್ಮೊಳಗುತಿಹುದು ಭೇರಿ!

ಅಣ್ಣತಮ್ಮದಿರ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಹಿರಿಯ ಜೀವಗಳಿರ,
ನಾಡಿನೊಲುಮೆಯಲಿ ಬಲುಮೆಗೊಂಡ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ ತೇಜಗಳಿರ
ಈ ದಿನದ ದಿವ್ಯದೋಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಮನವು ಬೆಳಬೆಳಗಲಿನ್ನು
ಜಗದಗಲವಾಗಿ ಮಿಗಿಲಾದ ತನ್ನ ತನವು!

ನಾವು ನಾಲ್ವತ್ತುಕೋಟಿ

ಹಿಮಶೈಲದುತ್ತುಂಗ ಶಿಖರಿದಿಂದೀ ಸೇತು -
ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದ ನಾಡು ಭಾರತವಲಾ: ಗಂಗೆ
ಗೋದಾವರಿಯು, ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿಯರು, ತುಂಗೆ
ನರ್ಮದೆಯು, ಕೃಷ್ಣೆ ಓ, ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹಾಡಾಂತು
ಹರಿಯುತಿವೆ. ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಗಿರಿಸಾನು
ಪೌರುಷದಿ ಮಲಗಿದೀ ಬಿತ್ತರದ ನಾಡಿನಲಿ
ಜೀವಿಸುವ ಜೀವಿಗಳ ಕುಲವೊಂದೆ; ಬಾನಿನಲಿ
ಅಲೆವ ಬಾವುಟವೊಂದೆ; ಭಾರತ ಪಿತಾಮಹನು
ಏರಿದಾ ಮೇರುಗಿರಿ ತತ್ತ್ವಶಿಖರದ ಬೆಳಕು
ಎಲ್ಲೆಡೆಗು ಬೆಳಗಿರಲು ಇಬ್ಬಣದ ದಿಬ್ಬಣದಿ
ಮೆರೆವ ಸಾಹಸವೇಕೆ? ಇಡಿಯ ಬಾಳಿನ ಜಸದಿ
ಜೀವಿಸುವದೆಮ್ಮಗುರಿ, ದ್ವೇಷದುರಿ ಸಾಕು.
ಭಾರತದ ಧವಲಮಯ ದೀಧಿತಿಗೆ ಆವ ಸಾಟಿ?
ಕೋ, ಎಲ್ಲರೊಂದೇ ನಾವು ನಾಲ್ವತ್ತು ಕೋಟಿ.

ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ

ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕವೆ! ವಿಶ್ವಾತ್ಮರೂಪಕವೆ!
ಎಚ್ಚರಿಸು ನಿದ್ರೆಯಿಂ ಮುದ್ರಿತರ, ಮತ್ತಿತರ
ಆಳಿಕೆಗೆ ಮೈಗೊಟ್ಟು, ಸೋತವರ, ಬೀತವರ,
ಇಲ್ಲದಿರೆ ಎಂದೆಂದು ಈ ಪತನ ಈ ನೋವೆ.
ಹುಟ್ಟಳಿಸು ದೂಷಕರ, ನಾಶಕರ, ಸಟೆವೇಷ-
ಧಾರಕರ, ಮಾರಕರ, ಜಾತಿಮತ ಲುಬ್ಧಕರ.
ನೀನೊಮ್ಮೆ ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸಲು ಅಂತಹರ
ಪಾಡೇನು? ನಿನ್ನ ಮೊಗ ಮಗುದೊಮ್ಮೆ ಸಂತೋಷ,
ಲಹರಿಯಲಿ ತೇಲುವುದ ಕಾಂಬೆವೇ? ನವವೇಷ
ಧಾರಿಣಿಯೆ, ನುಡಿ ಶಿಲ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಪಿಣಿಯೆ
ಕವಿವರ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಧೀರಗುವರರ ತಾಯೆ
ಉಕ್ಕುತಿಹುದಿಂದಿದೋ ಒಕ್ಕೊರಲಿನುದ್ಘೋಷ:
ಎಂದು ಸಿರಿಗನ್ನಡದ ನಾಡಿನೇಕೀಕರಣ-
ಅಂದು ನವಭಾರತದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೋರಣ.

ಚೆನ್ - ಬೆಳಕು

ಕನಸಿನಾ ನಿದ್ದೆಯಲಿ ಒದ್ದೆಯಾಗಿವೆ ಕಣ್ಣು
ಮುದ್ದೆಯಾಗಿದೆ ಜೀವ ನೋವನುಂಡು;
ಏಳುವೆನೊ ಬೀಳುವೆನೊ, ತಾಳುವೆನೊ ಬಾಳುವೆನೊ
ಬೇಳುವೆನೊ - ಏನೊಂದನರಿಯೆ ನಾನು -
ಬಾಂದಳದ ಪಂಪಿನಲಿ ಕಂಡೆ ನೀನು;
'ಉದಯವಾಯಿತು' ಎಂದುಕೊಂಡೆ ನಾನು.

ನಿಶೆಯ ಮುಸುಕನು ತೆರೆದು ಉಷೆಯ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು
ಉಣ್ಣೆ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಹೊನ್ನ ಬಣ್ಣವೆರಚಿ,
ಅಳಿದ ಆಶಾಂಕುರಕೆ ಒಲವಿನಂಜಲಿಯೆರೆದು
ದಯಮಾಡು, ಓ ಬೆಳಕೆ! ದಿಕ್ಕು-ಸೂಚಿ;
ಬಂದುಬಿಡು. ಎದೆಯ ಕದ ತೆರೆದಿರುವೆನು
ಮೈಯೆಲ್ಲ ನವಿರೆದ್ದು ನಿಂತಿರುವೆನು.

ನಸುಕಿನಲಿ ಮೂಡಣದ ನೆಲಬಾನಿನಂಚು - ತುಟಿ
ಚುಂಬಿಸಿಹ ಬಿಂಬಿಸಿಹ ಚೆಲ್ವ ಬೆಳಕೆ,
ಅಚ್ಚ ನೀಲಿಯ ಬಾನ ಕೆನ್ನೆಯಲಿ ರಾಜಿಸಿಹ
ಚೆಂಬೆಳಕೆ ಬಾ ಬಾರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ -

ಕಣ್ಣ ಕೋರಯಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯ ಬೆಳಕೆ
ಹಾರಯಿಸಿ ಹಾರಯಿಸಿ ಕಂಡ ಬೆಳಕೆ.

ಮಗುವಿನೆಳನಗೆಯಲ್ಲಿ, ಮುಗುದೆಯರ ಕಣ್ಣಿನಲಿ
ಮಾಮಹಿಮರೆಂಬುವರ ಮುಖಬಿಂಬದಿ,
ಒಲಿದ ಎದೆಯೊಲವಿನಲಿ, ಚಿಕ್ಕೆಗಳ ಮಿನುಗಿನಲಿ
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದಿರನ ಮಧುಹಾಸದಿ -
ನಿನ್ನ ಆನಂದವನೆ ತೇಲಿಸಿರುವೆ,
ನಿನ್ನಮಿತ ಕಾಂತಿಯನೆ ಕೀಲಿಸಿರುವೆ.

ಬಾಳಜಾಜಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಕುಡಿಚಾಚಿ ಹಂದರವ
ಬಳಸಿ ಮೇಲೇರುತಿದೆ ಸೊಗವ ಬಯಸಿ;
ಮೊಗ್ಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದಿಹವು, ಹೂವರಳಿ ನಗುತಿಹವು
ಮೆಲ್ಲೆಲರ ಮೈಗೆ ನರುಗಂಪ ಪೂಸಿ.
ಏನಿದೇನಿದು ಹೂವು ಜಗುಳಿತೇಕೆ?
ಹೂವ ಹುಳು ಕೊರೆಯುತಿರ ಬಾಳಲೇಕೆ?

ಇಂತಿಂತು ಮಂಪರದಿ ತಲ್ಲಣಿಸುತಿರೆ ಮನವು
ತಾನೆ ತನ್ನಳವಿನಲಿ ಮುದುಡಿ ಕೂತು,
ಚಂಚಲದ ಮಂಚದಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಚಿತ್ತವಿದು
ಗಾಳಿಯಲಿ ಹರಿಬಿಟ್ಟ ಊರ್ಣ ತಂತು -
ಚಿತ್ತದಲಿ ಮೊಳೆಸು ನೀ ಸ್ವ-ತ್ವ ಬೀಜ,
ಮತ್ತೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವದು ಸುಪ್ತ ತೇಜ.

ಎಣ್ಣೆ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಆರಿ ಹೋಗುವ ದೀಪ
ಕಣ್ಣ ಮಿಟುಕಿಸುವಾಟ ಹೊಲ್ಲ ಸಾಕು;
ಯುಗಯುಗಾಂತ್ಯದ ವರೆಗೆ ಜಗವ ಬೆಳಗಿಸಬಲ್ಲ
ಎಲೆ ಚಿರಂತನ ಬೆಳಕೆ! ನೀನೆ ಬೇಕು.
ತಿಮಿರ ದೋಷಗಳೆಲ್ಲ ಹಿಂದಾಗಲಿ
ನಿನ್ನ ಭವ್ಯತೆಯರಿವು ಇಂದಾಗಲಿ.

ಹೃದಯದಲಿ ಝಗಝಗಿಸಿ ಕಿಲ್ಮಿಷವ ಸುಟ್ಟುರಿಸಿ
ಬದುಕ ಸಿಂಗರಿಸ ಬಾ ನಿಜದ ಬೆಳಕೆ,
ಮನ್ಮನೋಮಂದಿರಕೆ ಓ ಪರಾತ್ಪರ ಬೆಳಕೆ
ತುಂಬಿ ಬಾ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬೆಳಕೆ -
ಕಣ್ಣಿದ್ದು ಕಾಣದಿಹ ಜೀವ ಪಥಕೆ,
ಅವತರಿಸು ಸರ್ವ ಮಂಗಳದ ಬೆಳಕೆ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಇವು ನನ್ನ ಹಾಡೆಂಬ ಹಗರಣದಿ ಮೈಮರೆತು
ಅಹಮಿಕೆಯ ದರ್ಶನವ ಮಾಡಲೇಕೈ ದೇವ:
ನೀನಿತ್ತ ಸಂಪದವ, ನಿನ್ನಾಣತಿಗೆ ಮಣಿವ
ಅಣುರೇಣು ಜೀವಾಣು ನಿನ್ನ ಚರಣವನೋತು
ಚೆಲುವಿನೊಲವಿನ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನಾಂತು
ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತಿರಲದರ ಹಲವಾರು ಹವಣಿಕೆಯ
ಕರಣಿಕನು ನಾನಾಗಿ ನುಡಿಯುತಿರೆ, ಚೆಲುವಿಕೆಯ
ಸತ್ಯತೆಯ ದಾಸಾನುದಾಸನೆಂಬೀ ಮಾತು
ಎನ್ನೆದೆಯ ಹೊಕ್ಕು ನಿಚ್ಚಳಮಾಗಿ ಪಡಿನುಡಿದು -
ಸೊಗದ ಸಿರಿ ಹೊಗರೇರಿ, ತನ್ನತನ ಗುರಿದೋರಿ
ಹೊಂಬಿಸಿಲ ಹೂಮಳೆಯ ಮುತ್ತುಹನಿ ಸೊದೆಬೀರಿ
ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನಡಿಗಳೆಡೆ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಬಲವಂದು-
ಅಕ್ಷಯದ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದೆರಡು ಹನಿ ತನಿರಸವ
ನೀಡೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವದೆನ್ನ ಕವನದ ಭಾವ.

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯಕವಿಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹಸಿರು. ಕಣವಿಯವರು ಒಟ್ಟು ೧೬ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಕಣವಿಯವರು ಸರಳ ಜೀವಿ. ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೂ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಕಾಲದ ನಂಟು. ಇಂಥ ಮಧುರ ಬಾಂಧವ್ಯದ ನೆನಪಿನೊಂದಿಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಮಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಮಾತೃಭಾಷಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ, ಅಭೀಪ್ಸೆಯ ತೀವ್ರತೆ, ನವಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಎಚ್ಚರ, ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸ್ವೀಕಾರ, ದೇಶಾಭಿಮಾನ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿ, ಆದರ್ಶಪ್ರೀತಿ- ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಕಣವಿಯವರ ಕಾವ್ಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ..... ಅವರ ಕವನದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಗತಿಯಿದೆ, ಮಾತಿಗೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಇದೆ. ಅಲ್ಪ ಸಂತುಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲ, ಮಹತ್ತಿನ ಕಡೆ ಎಳೆತವಿದೆ. ಅವರ ಬೆಳೆವ ಮನಸ್ಸೂ ಅಂತಃಕರಣವೂ ವಿಕೃತ ಕ್ಷೋಭದಿಂದ ಮುದುಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ವಿಪರೀತ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಹರಿತವಾಗಿಲ್ಲ.

..... ಇದು ಹೊಸನೀರು. ಈ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಳ್ಳದ ರಭಸವಿರದೆ ಹೊಳೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿದೆ.

– ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ (ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ)

ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ
೯. ರಮ್ಯ, ಗೋಕುಲ 3ನೇ ಹಂತ, ಮೈಸೂರು-2